

Șef Rabin dr. Moses Rosen

Instituții evreiești (III)

TALMUD TORA

„S-au sfătuit între dinși uneltitorii pierii lui Israel, cum și în ce fel să facă pentru ca strădania lor să izbutească și să dispară de pe fața Pământului orice urmă de evreu.

Atunci Avonimos Hagardi a grăit către dinșii și le-a spus că, atita timp cât, intrând într-un orașel în care locuiesc evrei, vor auzi glas de copii înginând ALEF-BEIT, să știe că nu vor putea nimici acest neam. Numai dacă aceste glasuri vor amuți, numai atunci «soluția finală» a «problemei evreiești» va putea fi implinită.

De la această „ședință” precursoare a celei de la Wansee au trecut mii de ani și de la Avonimos pînă la Goebbels nici unul dintre teoreticienii genocidului n-a reușit să finalizeze neleguirea, pentru că nicicînd n-au încetat să răsune ginguritul pruncilor, psalmodierea adolescenților în așezările evreiești, în ale lor Talmud Tora.

Talmud Tora — instituție de temelie a oricărei comunități evreiești ce vrea să merite acest nume, cheazăse a continuității învățaturii, a perpetuării gândirii Torei. Iudaismul se bazează, în primul rînd, pe MASORA — adică pe transmiterea, de la o generație la alta, a identității, a eticii, a concepției despre viață, moștenite de la înaintași.

Ca și la toate celelalte instituții comunitare evreiești, și la Talmud Tora iese în evidență caracterul mixt, amestecul elementului religios cu cel național și cultural. Copilul evreu în Diaspora se găsește, și din acest punct de vedere, într-o situație deosebită de a celorlalți.

Toți ceilalți, cînd devin majori, pot hotărî dacă vor fi sau nu credincioși. În caz afirmativ, nimic mai simplu. Intră în biserica părinților lor, găsesc acolo cărți de rugăciune scrise în limba pe care o cunosc și cu alfabetul pe care l-au învățat. Preotul oficiază în limba lor și astfel tinerii nu întîmpină nici o greutate spre a pune în practică decizia

pe care au luat-o, aceea de a intra în rîndurile comunității lor.

Tinărul evreu care n-a frecventat cursurile de Talmud Tora se pomeneste într-o situație cu totul diferită. În sinagogă el găsește cărți de rugăciune, cărțile Torei, scrise într-un alfabet din care el nu poate descifra nici o literă, într-o limbă necunoscută. Pe de altă parte, Talmud Tora este singurul loc în care tinărul află cite ceva despre istoria evreilor, de la începuturile sale, de aproape patru milenii, și pînă în zilele noastre. Folclor și literatură clasică, cîntece populare și tradiții specifice sînt elemente care dau acestui tinăr un minimum de cunoștințe, menite a-l face să înțeleagă cite ceva din existența evreiască, a nu fi străin în mijlocul propriei sale comunități.

„...Cu moartea se va pedepsi Talmud Tora” — a sunat edictul imperatorului Hadrian în anul 135 al erei moderne. Intenția era limpede: stîrpirea alfabetului nostru, realizarea ipotezei lui Avonimos, amuțirea glasurilor de copii evrei care învățau Tora.

Rabi Akiva e prins că-i învăța pe discipolii săi și e întemnițat. De la fearestară celui ei continuă să dea învățatură elevilor de afară. La întrebarea ce i se pune, pentru ce face acest lucru, el răspunde:

„Mai mult decît vrea vițelul să sugă laptele, vrea vaca să-l dăruiască”.

„...Iată pentru ce în toate țirgurile și cătunele cu evrei, de-a lungul tuturor generațiilor, Talmud Tora a rămas instituția cea mai însemnată, cea mai sfîntă, mai sfîntă chiar decît sinagoga, lăcșas în care lumina iudaismului continuă să ardă, oricîte furtuni se abăteau.

ותלמוד תורה כנגד כולם. Îndrituit e deci versetul care sintetizează cele ce am încercat să schițăm în aceste rînduri:

„Talmud Tora cîntărește cit toate celelalte porunci ale Torei laolaltă”.

Josef Burg, ministrul cultelor, și prof. dr. Emanuel Rackman, președintele Universității „Bar-Ilan”.

S-au discutat și stabilit următoarele principii și criterii după care vor fi distribuite afit Sulurile Sfinte, cit și cărțile religioase la instituțiile care au nevoie de ele:

a. Sulurile și Cărțile Sfinte rămîn proprietatea unei fundații.

b. Această fundație e condusă de: ministrul cultelor din Israel, Șef Rabinul Federației Comunităților Evreiești din România și președintele Universității „Bar-Ilan”.

c. Distribuirea se face — cu titlu de împrumut — instituțiilor care se încadrează unor criterii obiective dinainte stabilite.

d. Într-o ședință viitoare — în proximele zile — se vor stabili statutele fundației și principiile care vor sta la baza ei.

Ministrul cultelor din Israel, dr. Josef Burg, a rugat pe Eminența Sa să transmită autorităților de stat expresia adincii sale recunoștințe pentru rezolvarea justă, etică și plină de bunăvoință a acestei probleme. Această rezolvare reunește Cartea cu cel care o studiază, enoriașul cu ale sale rugă.

Suluri Sfinte care fac Alia. Cărți Sfinte care se folosesc iarăși

După cum am mai relatat cititorilor noștri, la intervenția Eminenței Sale Șef Rabin dr. Moses Rosen, înalta conducere a statului român a binevoit să aprobe trimiterea în Israel, de către Federația Comunităților Evreiești, a 315 Suluri Sfinte (SIFREI TORA), care, din cauza descreșterii numărului enoriașilor sinagogilor noastre, nu-și mai găseau aici întrebuițare.

Aceste 315 Suluri Sfinte se adaugă acum la cele 3500 care, tot în urma demersurilor Eminenței Sale, au fost trimise, în anii 1966 și 1967, în Israel spre a fi folosite în sinagogile de acolo.

În același timp, au rămas în sinagogi zeci de mii de cărți de studiu religios, de asemenea fără nici o utilizare.

Același simț de omenie și spirit de bunăvoință a făcut ca guvernul român să aprobe și trimiterea acestor cărți în Israel, pentru ca acolo să-și regăsească folosința.

Toate Sulurile Sfinte și cărțile expediate pînă în prezent se află depozitate la marea universitate religioasă „Bar-Ilan” din Ramat Gan.

Joi 2 februarie a.c. a avut loc la Tel Aviv o consfătuire între Eminența Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen, dr.

VIZITA EMINENȚEI SALE ȘEF RABIN DR. MOSES ROSEN ÎN ISRAEL

PRIMIRE LA MINISTRUL CULTELOR ȘI INTERNELOR

Joi 26 ianuarie a.c., Eminența Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen a fost primit în audiență de dl dr. Josef Burg, ministrul cultelor și internelor al statului Israel.

Întrevederea a decurs într-o atmosferă prietenească.

OASPEȚI AI MINISTRULUI EDUCAȚIEI ȘI CULTURII

Luni 6 februarie a.c., Eminența Sa și doamna dr. Moses Rosen au fost oaspeții Excelenței Sale Zevulun Hammer, ministrul educației și culturii din Israel și ai doamnei Hammer.

Recepția a decurs într-o atmosferă de caldă prietenie.

ÎNTREVEDERE CU SECRETARUL GENERAL AL CONFEDERAȚIEI GENERALE A MUNCII (HISTADRUT)



Cu prietenie și prețuire reciprocă

Vineri 10 februarie a.c., Eminența Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen a fost oaspetele Histadrutului.

Secretarul general al Confederației Generale a Muncii, dl Ieruhan Meshel, l-a întâmpinat pe conducătorul spiritual al iudaismului din România cu cuvinte pline de respect și dragoste. Domnia-sa a omagiat admirabilele instituții ale Federației Comunităților Evreiești din R. S. România, pe care o prezidează Eminența Sa, și și-a exprimat bucuria că, cu prilejul apropiate vizite a Domniei-sale în România va avea prilejul de a vizita și unele din aceste vestite instituții ale obștii evreiești din țară.

Eminența Sa a transmis secretarului general al sindicatelor din Israel salutul plin de fraternitate și respect al Federației Comunităților Evreiești din R. S. România și și-a manifestat satisfacția pe care o resimte pentru faptul că D-sa va fi oaspetele țării noastre și va avea prilejul de a vedea, odată cu marile realizări ale poporului român, și aspecte din viața populației evreiești.

Au fost de față fruntași ai Histadrutului, personalități conducătoare originare din România.

Întîlnirea s-a desfășurat într-o atmosferă de caldă prietenie.

RECEPȚIE DATĂ DE CONSILIUL MUNCITORESC DIN TEL AVIV

În seara zilei de sîmbătă 4 februarie a.c., a avut loc, la Tel Aviv, o recepție dată de Consiliul Muncitoresc al acestui oraș în cinstea Eminenței Sale Șef Rabin dr. Moses Rosen.

A participat un numeros și select public. Au rostit cuvînturi de omagiu: S. Stemleper, secretarul general al Consiliului, A. Ehrlich, președintele Consiliului Muncitorilor Religioși, și Leib Kuperstein, distins publicist, redactor-șef al revistei „Tel Avivul nostru”.

Vorbitorii au scos în evidență uriașele realizări ale conducătorului iudaismului din România în domeniile de cult, cultură iudaică și asistență socială, rolul istoric ce-l joacă în cadrul iudaismului din lumea întreagă și contribuția importantă ce o aduce la cauza păcii și înțelegerii între popoare.

Eminența Sa a vorbit apoi despre: „Viața evreiască într-un stat socialist”. Recepția a decurs într-o atmosferă de caldă prietenie și de respect față de conducătorul nostru spiritual.

CRONICĂ DE SUFLET

Mărturisesc de la început această slăbiciune. Mi-e greu să privesc cu un ochi rece, să judec cu spirit critic ceea ce se petrece pe scena Teatrului Evreiesc.

E de-ajuns să ascult primele replici în idiș ca să înțeleg că nu sint decît o biată făptură omenescă, născută și legănată de o mamă nemaivăzută, așa cum sint toate mamele. Și care, aparținînd, prin familie, Teatrului Evreiesc „Unirea” din Bălți, confunda ariile din Tipke-Faier cu cîntecele de leagăn, și cele pe care le știa începeau așa: „Ai, liului Feigalâ”. Adică o mamă care dacă era veselă cînta în casă, dacă era tristă cînta în bucătărie. Și noi, copiii, plîngeam cu ea...

Se spune deseori că istoria poporului evreu este însoțită de cîntece, rugăciunea de fiecare zi fiind o melopee, psalmii lui David și „Cîntarea Cîntărilor” trecînd peste milenii, ca strălucite pagini de literatură ale umanității.

Mă gîndeam la aceste lucruri așteptînd să se ridice cortina la spectacolul „Se caută o stea”. Urcasem solemele trepte de marmură albă ale teatrului, zîmbisem ca unor cunoscuți figurilor de carton imaginate de Tia Peltz.

În cuvîntul adresat spectatorilor, autorii, B. Friedman și Harry Eliad, amîntîndu-ne că trăim într-o eră cosmică, ne spun cu modestie că... „speră să strecoare o rază de lumină, vioieșie și optimism în inima astrologului-spectator”.

De la început, spun clar: au reușit — și lumină, și vioieșie, și optimism.

O revistă? Nimic mai simplu! Rețeta e bine cunoscută și nu poate fi modificată. Cel puțin așa gîndim noi, spectatori. Dar cei care îl cunosc pe Harry Eliad (care semnează regia) și respectul lui pentru profesie pot bănui cită trudă cere șlefuirea unui spectacol.

Ideea de a povesti istoria teatrului evreiesc în cîntec și dans nu e nouă. Dar selecția a fost operată cu grijă și stelele, „eroii literariști idiși” aduși la rampă, au fost priviți cu mai puțină ironie și cu multă tandrețe.

Iar noi, noi, spectatorii, nu le-am primit ca pe niște „comedii”, ci cu o înlacrimată aplaudare de suflet asupra unor vechi fotografii de familie.

Remarc alăturarea plină de tact și fantezie a textelor lui Iacob Groper de cele ale lui Șalom Alechem, a eroilor aîtur povestii nemuritoare.

E greu de spus cuvîntele noi, de laudă pentru cele două stele ale teatrului —

Tricy Abramovici și Leonie Waldman-Eliad.

S-a spus, nu o dată, că Leonie, cu aristocratica ei prezență, innobilează scena, iar vocea ei, extraordinară, efectiv extraordinară, surprinde și emoționează, prin farmec, prin amplitudine, prin nuanțare.

S-a spus, nu o dată, că Tricy, „steaua trupei”, este un exemplar rar, talent născut pentru scenă, argint viu, cu ochi și cu sprincene...

Dar trebuie remarcată prezența actorilor noștri iubii de o viață — Sonia Gurman și Theodor Danetti, și a tinerilor Eli Măguleanu, Nușa Stoleru-Pongratz, Eugen Apostol, Nicolae Călugărița, Ilie Valentin, Norbert Hauser, Eugenia Apostol, Lucia Cosmeanu Maier, Dorina Păunescu ș.a. Un cuvînt bun pentru echipa de tineri, care aduc un suflu nou scenei. Pentru că, privind trupul mlădios, elegant, mișcarea vie, în ritmul muzicii, ne simțim și noi mai tineri.

Suneam că actorii au înțeles intențiile regizorului, pentru că, simt eu, revista are un text și un subtext. Și în subtext se spune: Fiți atenți, e drept, jucăm o revistă cu femei tinere și frumoase, cu cîntece cu haz și costume multicolore, dar revista noastră nu-i numai afiș. Nu-i o îngrădire de glume, cîntece și culori. Ea are un sens, o valoare, pentru că e în nota tradiției teatrului idiș, pentru că jucîndu-ne nu uităm marile teme care frămîntă omenirea.

Deci principalul merit al regizorului este de a fi ținut în mînă firul acțiunii acestui spectacol frumos, cu o muzică încîntătoare, semnată de H. Mălineanu și Adalbert Winkler.

Se cuvine, de asemenea, menționat aportul pasionatului colecționar de folclor evreiesc Sachi Braunstein, care a pus la dispoziție discuri din fonoteca sa.

Sala e plină, ca niciodată, deși a trecut mult timp de la premieră. Lumea stă cuminte, cu un zîmbet pe buze, unii — cu casca la ureche. Bună alegerea Irenei Dall pentru rostirea în limba română.

Mi-ar fi plăcut ca în pauză să pot cumpăra un disc cu muzică din folclorul idiș, cum am găsit în librărie în urmă cu un an, în interpretarea personală a talentatei Leonie Waldman-Eliad. Mi-ar fi plăcut să cumpăr și o carte: „Istoria teatrului evreiesc”.

Oricum, veniți să vedeți spectacolul „Se caută o stea”. Meriți!

TANIA LOVINESCU

IȚHAC BEN IEHUDA IBN GHIAT*

(Secolul al XII-lea)

RUGĂ DE SEARĂ

Caută columba** — cînd se înclină ziua — umbra Domnului la vremea serii,

și se uită cum declină ziua; cuib devine casa Lui la vremea serii.

Din culcușul ei, suspină ziua: Să mă-nalț! Dar lung e mersul serii.

Revărsat de har. Se-nchină ziua. Dragostea e darul Lui și-al serii.

Vorbele din rugi ea-mbină, ziua. Doamne, ascult-o la venirea serii!

Dă-ne mila-Ți. Se termină ziua. Tot mai mult se-apeleacă umbra serii.

* A trăit la Lucena, în Spania. A imbinat în poeziile sale sentimentul religios cu un lirism fin, folosind forme poetice similare cu cele persane.

** „Porumbița mea, din crăpături de stîncă și ascunzîșuri de scobituri, arată-ți chipul și fă-mă să-ți aud glasul, căci glasul tău e dulce și chipul tău e plăcut” („Cîntarea Cîntărilor”, 2, 14).

MOȘE BEN IACOB IBN EZRA*

(1070 — 1139)

RUGĂ DE SEARĂ

Stăpînul tronînd peste cercul Pămîntului, Uriașă-i puterea-I și noi doar lăcuste.

Nalț cîntec mai bun decît rodul Pămîntului, Tinzînd către El, doar ca vorba-mi s-o guste.

Mîhnitele-mi lacrimi șterg fața Pămîntului, O dată cu ale păcatelor cruste.

Și stăm noi din zori cu Stăpînul Pămîntului Extatici, și pînă vin stelele-auguste.

* A trăit în Grenada, Spania, și a compus poezii religioase, pătrunse de adîncă evlavie și de înaltă spiritualitate. Folosește acrostihul nu doar ca semn de identificare, ci mai mult ca o clamație mută adresată Divinității.

Aceste „rugi de seară” sint de fapt rugăciuni de Minha pentru Iom Kipur.

Traducere de OTTO STARCK

IMNELE IUBIRII*

Eneidă a românilor, exprimată în imne”, cum a precizat (ibidem).

Încît Ioan Alexandru îndreptățește aprecierea prof. Edgar Papu, (după lectura *Imnelor Tării Românești*) că „este poate cel mai mare poet imnic din întreaga istorie a literaturii noastre” („Flacăra”, 22 ianuarie 1982).



Cuprinsul *Imnelor Iubirii* corespunde titlului — în 93 de imne e vorba de iubire. Poetul o investește cu semnificații și misiuni istorice, sociale, etice și religioase, dintre cele mai binecuvîntate, chiar cu atribuții și puteri absolute, iubirea descinzînd din Divinitate. „Ultimul cuvînt în istorie îl are iubirea — a declarat Ioan Alexandru unui interlocutor. — Un poet german a spus: «Unica întrebare care ni se pune în eternitate este

dacă am iubit îndeajuns cînd am fost pe Pămînt. Dacă am avut răbdare îndeajuns cu cei care ne ponegrec și ne ursc. Iubirea are putere de a mistui răul din istorie” („Contemporanul”, loc. cit.). Iar vara trecută i-a vorbit, tot în acest fel, omului de cultură japonez Daisaku Ikeda de „puterea iubirii care poate înfrăți neamurile, statornicia bunătății și, pînă la urmă, dănuirea noastră și a copiilor noștri” („Flacăra”, 3 august 1983, p. 23). În acest fel prezintă iubirea și în *Imnele Iubirii*.

Cu oesbire impresionantă, patetică și instructivă sint îndemniurile adresate copiilor săi, sub titlul *Fiul meu* (opt imne), cu îndrumări directe la credință și iubire: „Geniu poți fi, stăpîn peste popoare, Omenirii binefăcător, Dar să trăiești, ca frunza-n tremurare, Din iubire, slugă tuturor” (p. 125).

„În sudoarea frunții-i izbăvire, În suferinți și lipsiri și nevoi, Lucrarea s'însușită cu iubire Ne va strînga din moarte înapoi” (p. 126).

Sînt evidente influențele, referințele și împrumuturile biblice... Poetul Ioan Alexandru este un fervent cititor și cunosător al *Bibliei*, în textele originale. Cunoaște limba ebraică (a tipărit un dicționar ebraic-român), a tradus în limba română din Tanah (*Cîntarea Cîntărilor*, tipărită, *Cartea lui Iov* și *Proverbele lui Solomon*, gata pentru tipar), a prezentat și prezintă la Universitate comentarii biblice (a vorbit despre *Cartea lui Samuel*, anterior despre *Psalmi*); a publicat, în „Revista Cultului Mozaic” (1 decembrie 1981), un articol, cu totul personal, despre poezia *Psalmiilor*, „una din cele mai turburătoare plămășuri spirituale ale poporului evreu și dăruită omenirii, singura îndeajuns să păstreze în veți, în memoria lumii, numele plămășitorilor ei, semînția lui Israel, în frunte cu regele poet David”.

În *Imnele Iubirii* are numeroase titluri direct biblice, apropiindu-se, în această privință, de B. Fundoianu, cu ale sale *Sonete biblice — Eva, Scara lui Iacob Moise* (vezi „Revista Cultului Mozaic” nr. 521, 1 ianuarie 1983). Ioan Alexandru are imne despre Adam, Abraham, Miriam, Iov (două imne), Exod (un imn dodecasilabic cu 110 stihuri)...

Înțelege și înfățișează biblic iubirea conjugată: „Soția mea, iubita mea iubită, Din Paradis mi-ești dăruită; Iubirea noastră-n rai întemeiată N-o poate stinge nimeni niciodată” (p. 240).

Tot biblic înțelege și definește menirea scriitorului — a poetului: „Cuvîntul este sacrament și hrană. Nu poate fi poetul decît slujitor, Profet și preot fără de prihană, Logosului Foc mistuitor” (p. 65).

Primele imne din *Imnele Iubirii* se închină *României, Transilvaniei, Patriei*. De excepțională frumusețe patriotică este imnul *Transilvania*, din care reproducem: „Îndurînd am devenit o țară, Să nu mă tem de nimeni pe Pămînt Și, în genunchi, la cîntarea de seară, Să propășim în ce va fi mai sfînt.

Dacă sport-am în ceva anume, N-au fost averi și-un trai nesăbuit, Ci-mpodobîți cu cealtă lume, Puterea milei nu ne-a ocolit” (p. 8). (În transcrierea imnelor punctuația ne aparține; — poetul scrie aproape fără punctuație — Pr. Gh. C.)

Și cu imnul lui Ioan Alexandru am participat la sărbătorirea împlinirii a 65 de ani de la hotărîrea istorică de la Alba Iulia, din 1 Decembrie 1918: *Unirea*, pe vecie, a Transilvaniei cu România, „Transilvania — pămînt etern al Patriei noastre”, cum o numește poetul Ioan Alexandru, în alt loc („Albina”, octombrie 1983).

Așteptăm, cu același interes literar și patriotic, *Imnele Putnei*.

Ioan Alexandru se dovedește, categoric, un poet imnic deosebit de prodigios, ineputabil, ca un puternic izvor de munte transilvan, ținut de unde și provine (satul Topa Mică, de la tîlpile Munților Apuseni). A destăinuit, într-un interviu, că „timpul meu zilnic cel mai prețios e dat poeziei” („Contemporanul”, 29 octombrie 1982, p. 7).

Scrie zilnic poezie, ca rugăciunea de dimineață și de seară. Și poeziile sale, în general, au substanță, puritate și accente de rugăciune. De aici preferința sa constantă pentru imne — gen literar cu precădere religios. A mărturisit, de repetate ori, că are dascăli și ascendenți îndepărtați în poezii innografi bizantine, precum Roman Melodul (ale cărui imne le traduce în românește) și în innografi conaționali: Niceta de Remesiana, primul autor de imne în această parte a lumii, și Ioan Casianul (din Casimcea Dobrogei), „mari poeți ai vechimii românești”, cum i-a numit („Informația Bucureștilui”, 7 iulie 1983). A făcut ucenicie poetică și la Pindar grecul, ale cărui *Ode* le-a transpus în românește, în trei volume (Editura Univers, 1975—1979) și le-a aprofundat în lucrarea de doctorat în filologie (sub titlul *Patria la Pindar și la Eminescu*).

Imnele Iubirii este al cincilea volum de imne al lui Ioan Alexandru, după *Imnele Bucuriei* (1973), *Imnele Transilvaniei* (1976), *Imnele Moldovei* (1980), *Imnele Tării Românești* (1981), deal o amplă pentalogie, cu *Imnele Bucuriei* ca prolog și *Imnele Iubirii* epilog, cum a indicat poetul („Flacăra”, 13 august 1982, p. 9).

Dar nu ultimul. Ioan Alexandru a anunțat că lucrează la un volum intitulat *Imnele Putnei*, primul din altă serie — poate tot o pentalogie —, care va constitui „o innologie a neamului românesc de la origini pînă azi, un fel de

* Ioan Alexandru, *Imnele Iubirii*, București, Editura Cartea Românească, 1983, 390 p.

MERIDIANE • MERIDIANE • MERIDIANE

EVREII DIN BRAZILIA

În Brazilia trăiesc în prezent circa 120.000 de evrei, 80% dintre ei locuind la Rio de Janeiro și São Paulo. Viața evreiască din această țară este coordonată de Confederația Israelita do Brasil. În 1979 a fost ales ca primar al orașului Rio de Janeiro (care numără, în prezent, 27.500 de evrei) dr. Israel Kalbin, el fiind primul primar evreu al acestei metropole. Dr. Kalbin își are soriginea într-o familie de evrei tradiționaliști care s-a stabilit în Brazilia la începutul acestui secol și a desfășurat o intensă activitate pe tărîm comunitar, el însuși fiind un membru activ al comunității evreiești.

Evreii din Rio de Janeiro frecventează, în mare majoritate, sinagogile existente aici, iar copiii lor urmează cursurile școlii evreiești locale.

În São Paulo (cu o populație evreiască de 72.530 de suflete) există un „Orășel de Hanuka”, înființat în 1975, un fel de parc de distracții, primul din lume de acest gen. În acest oraș, pe lângă multe sinagogi, se află și centrul comunitar „Hebraica”, numărînd 25.000 de membri. Acest centru cuprinde un bazin de înot de proporții olimpice, patru restaurante, un gimnaziu cu 5.000 de locuri, o sală de teatru cu 1.000 de locuri, două sinagogi și câteva splendide grădini.

Federația din acest stat (Federação Israelita do Estado de São Paulo) i s-a acordat un statut special, care permite celor 75.000 de evrei din acest stat federal să-și dezvolte, în mod neîngrădit, activitățile în toate domeniile vieții economice, culturale și politice. Fundația „Carlos Chagas” din São Paulo, forul conducător al multora dintre universitățile braziliene, a decis ca în zilele de sărbători iudaice să nu se dea examene.

Brazilia — actuala capitală a Braziliei, căreia i s-au pus bazele în 1960, în jungla Amazoanelor, la circa 1.000 de km nord-vest de Rio de Janeiro — are o populație evreiască de numai 70 de familii sosite aici pentru a ajuta la construirea noii capitale. În 1977 au fost construite o sinagogă și un centru comunitar, cu sprijinul Consiliului Municipal al Braziliei.

Salvador este centrul statului federal brazilian Bahia. Aici se află 120 de familii de evrei, cei 60 de copii ai lor avînd doi profesori de limba ebraică.

Al treilea oraș cu populație evreiască mai mare este Pôrto Alegre (circa 8.000 de locuitori evrei).

Sporul natural al populației evreiești din Brazilia a fost apreciat la 1% anual.

Primele cursuri de Talmud Tora au fost înființate la începutul secolului nostru. La universitățile de stat din Rio de Janeiro și São Paulo există, de asemenea, catedre de limba și literatura ebraică.

În Brazilia funcționează mari cluburi evreiești, unde au loc și importante manifestări culturale. Dar activitatea acestor cluburi e axată, îndeosebi, pe sport și recreare. În São Paulo și Rio de Janeiro există atît sinagogi așkenaze, cit și sinagogi ale sefarazilor.

Ziarele evreiești din Brazilia și-au început existența în timpul primului război mondial. În 1915 a apărut săptămînalul de limbă idîș „Di Menșhait” („Umanitatea”), la Pôrto Alegre, și, în anul următor, lunarul „A Coluna”, în limba portugheză, la Rio de Janeiro. Între 1933—1939, în São Paulo, a fost editat un periodic evreiesc în limba portugheză, „Civilisação”, iar „Der Naier Moment” a apărut prima dată în 1950.

Prima carte în ebraică a fost publicată în 1925. Începînd din 1969 au văzut lumina tiparului numeroase titluri evreiești de carte, îndeosebi în idîș. Multe cărți evreiești au fost scrise în portugheză. Cărțile cu tematică evreiască apărute în Brazilia poartă egida unor instituții ca „Biblos”, „Perspectiva” și „Tradição”.



Tărani evrei din Brazilia în sec. al XIX-lea

În nr. 534 al R.C.M. am publicat articolul „Nemuritorii” și alte celebrități dintre evreii francezi”. Ținem să menționăm că cei enumerați în precedentul articol nu sînt singurii academicieni francezi de origine evreiască. Am mai putea enumera pe Maurice Druon (ales în 1966), Claude Lévy-Strauss (ales în 1973), Maurice Rheims (ales în 1976).

Dar, cum nu ne-am propus să ne ocupăm pe larg de toți academicienii francezi din această categorie, ne limităm la cele arătate pînă acum și vă prezentăm, în cele ce urmează, o sumară privire și asupra altei categorii de personalități din academiile franceze ridicate din rîndul populației evreiești în Franța, care au știut să servească cu devotament cultura țării lor.

Jacques Fromental Elie Lévy, zis Halévy (1799—1862), compozitor, a fost ales membru al renumitei „Académie des Beaux-Arts”, în 1836, fiind unul dintre cei trei membri-muzicieni ai acestei academii. Încă la vîrsta de 20 de ani primește Premiul Romei pentru cantata „Hermine”. În timpul cît a stat în capitala Italiei a fost și cantor la o sinagogă.

Reîntors în Franța, a fost numit profesor la Conservatorul din Paris, unde a avut ca elevi pe Charles Gounod, C. Saint-Saëns, Georges Bizet și mulți alții, deveniți renumiți artiști.

Capodopera sa „Ebreia” a fost prezentată în 1834 la Opera din Paris și se prezintă și acum pe scena unor mari opere din lume. A compus circa 20 de opere, printre care menționăm „Evreul rățaciitor” (1852) și opera comică de mare succes „Fulgerul”.

În 1854 a fost numit secretar pe viață al renumitei „Académie des Beaux-Arts” și a primit Legiunea de Onoare. La moarte i s-au făcut funeralii naționale. Jakob Kaplan, născut la Paris, a fost mult timp Șef Rabin al Franței, calitate în care a vizitat și comunitatea noastră și a participat, în 1978, la sărbătorirea Eminenței Sale Șef Rabin dr. Moses Rosen, cu prilejul împlinirii a 30 de ani de la alegerea Domniei-sale ca Șef Ra-

bin al cultului mozaic din România. În 1967 a fost ales membru al Academiei de Științe Morale și Politice din Paris, care se include în „L'Institut de France”. Lector la Institutul Iudaic din Paris, Jakob Kaplan este autorul unor volume care tratează probleme ale iudaismului în timpul celui de-al doilea război mondial.

Hartvig Derenbourg (1844—1908), dis-

Deși procentajul populației evreiești din Brazilia este mic față de totalul populației, rolul comunității evreiești din această țară în contextul vieții culturale, științifice, economice și politice nu este deloc neglijabil. Au fost aleși evrei în parlament, în legislatura unor state componente ale federației, ca și în consiliile municipale.

Consemnăm faptul că organizațiile și instituțiile evreiești au fost reunite, în 1951, sub conducerea unei centrale numite Confederația Instituțiilor Evreiești din Brazilia. Din această confederație fac parte comunitățile evreiești din opt state: Rio de Janeiro, São Paulo, Minas Geráis, Paraná, Rio Grande do Sul, Bahia, Recife și Pará. Confederația reunește circa 200 de instituții și organizații, acțivind în domeniile: educativ, filantropic, religios, cultural și sportiv.

În 1959, a fost semnat un acord cultural între Israel și Brazilia, iar în Rio de Janeiro, São Paulo, Pôrto Alegre funcționează instituții pentru relații culturale cu Israelul. Între cele două state există, de asemenea, relații comerciale, precum și un acord de cooperare științifică.

Comunitatea evreiască din Brazilia se dovedește a fi, prin diferitele aspecte prezentate, succint, în rîndurile de mai sus, una dintre cele mai dinamice din America Latină.

S. G.

DIN MAREA BRITANIE



La Leeds există o menora înaltă de 28 de m. — cea mai înaltă din Europa.

ANIVERSARE

De curînd sinagoga din Southampton (Anglia) a împlinit 150 de ani. Cu această ocazie a avut loc o ceremonie, la care au luat parte, printre alții, Sir Immanuel Jakobovits, Șef Rabinul Marii Britanii, Lordul Swaythling — un distins membru al acestei comunități —, primarul orașului Southampton, consilieri și alte personalități.

„Nemuritorii” și alte celebrități
dintre evreii francezi (II)

tins cu Legiunea de Onoare. În 1879 a fost numit profesor de limbă arabă la „École Spéciale des Langues Orientales Vivantes”.

Derenbourg a devenit, în 1900, membru al „Académie des Inscriptions et Belles-Lettres”. El s-a făcut cunoscut și prin activitatea sa în cadrul celor mai importante organizații ale evreilor din Franța.

Munk Solomon (1803—1867), născut în Silezia, s-a stabilit, în 1828, la Paris. Membru al „Académie des Inscriptions et Belles-Lettres”, îi revine meritul descoperirii faptului că autorul lucrării filozofice „Fons Vitae” este poetul evreu Solomon Ibn Gabirol. Este autorul unei „Culegeri din filozofia evreiască și arabă”, îngrijitorul ediției bilingve, în limbile arabă (cu caractere ebraice) și franceză, în trei volume, a „Ghidului celor rățaciți”, de Maimonide. În 1864, a urmat lui E. Renan ca profesor de literatură ebraică la Collège de France.

Jules Oppert (1825—1905). Născut la Hamburg. Membru și, ulterior, președinte

al „Académie des Inscriptions et Belles-Lettres”, a fost profesor la Collège de France, la catedra de filologie și arheologie asiriană. Membru al Comitetului Executiv al „Société des Etudes Juives” și colaborator la revista editată de această societate, participă intens la activitatea organizațiilor „Alliance Israélite Universelle” și „Jewish Central Consistory”. A scris studii despre Cartea Esteri și des-

evreiești din România.

Membru al „Académie des Inscriptions et Belles-Lettres”.

Salomon Reimach (1858—1932). Membru al „Académie des Inscriptions et Belles-Lettres” și membru al „British Academy”, profesor de arheologie la „Ecole de Louvre”, el a adus o contribuție însemnată în domeniile filologiei clasice și franceze, istoriei artei și istoriei religiei. Este autorul unor importante lucrări, printre care menționăm „Apollo” (o istorie a artelor) și „Orpheus” (o istorie generală a religiilor), traduse în mai mult de limbă.

În calitate de critic literar, el s-a ocupat și de opera Marthei Bibescu, stabilită la Paris, relevînd elementul folcloric românesc din lucrările scriitoarei.

A fost președinte al „Société des Etudes Juives”. A publicat numeroase articole în „Revue des Etudes Juives”.

Enumerarea noastră nu este exhaustivă. Numeroși alți evrei francezi au făcut parte din academiile prestigioase ale Franței și sînt celebrități pe plan mondial.

În decursul celor aproape o sută de ani de cînd a fost ales primul scriitor evreu ca membru al Academiei Franceze, „nemuritorii”, precum și numeroșii membri evrei ai celorlalte academii care alcătuiesc „L'Institut de France” au adus o contribuție însemnată la îmbogățirea culturii franceze. Mulți dintre „nemuritorii” evrei au fost decorați de statul francez cu Legiunea de Onoare. Ei au dovedit că sînt cetățeni devotați țării în care s-au născut.

Ca evrei au creat opere care prezintă, cu multă măiestrie, aspecte din viața poporului evreu, o viață grea, cu abundență de suferințe și sacrificii, dar și viața francezului, a omului și a omenirii. „Nemuritorii” evrei francezi și alte celebrități dintre evreii francezi au adăugat încă o piatră prețioasă la salba de năstimate ale multimilenarei culturii iudaice și universale.

IETI BLUM

„Nu putem uita lecția drastică a istoriei“*

...Încercările lui Antonescu de a-și salva și subordona Garda de fier eșuând, legionarii au decis să recurgă la acțiuni violente care să le creeze condițiile preluării în întregime a puterii de stat și înlăturării grupării lui Ion Antonescu. Pe acest fond s-a produs, în zilele de 21—23 ianuarie 1941, rebeliunea Gărzii de fier, în cursul căreia acțiunile teroriste ale legionarilor au atins punctul culminant. Pe întreg teritoriul țării au fost asasinați — după date vădit micșorate — 374 de cetățeni (în covârșitoare majoritate evrei — n.n.), iar 380 au fost grav răniți.

Am redat doar un singur citat, din mai multe care meritau redare, referitor la evenimentul tragic pe care obstea noastră l-a marcat recent: împlinirea a 43 de ani de la rebeliunea legionară, soldată cu atâtea victime, care, cum am spus în tradiționalul „izkor”, fac parte din „surorile și frații noștri uciși, măcelăriți, masacrați, arși, asfixiați Al Kidus Hașem”.

Extrasul de la început face parte dintr-o amplă lucrare de istoriografie, în trei volume, apărută sub egida Institutului de Studii Istoric și Social-Politice de pe lângă C.C. al P.C.R., care și-a propus să analizeze, cu rigoare științifică, politica internă și externă — cu aspectele ei atât de dramatice și de nefaste, cu consecințele catastrofale pentru popoarele respec-

tive, pentru umanitate în ansamblu și pentru poporul evreu în mod deosebit — a regimurilor fasciste și totalitariste din Europa. Urmărindu-se un criteriu relativ cronologic, volumele sînt consacrate: primul, apărut în 1979, Ungariei, Italiei, Bulgariei, Portugaliei, Germaniei, Spaniei; al doilea, 1980, Poloniei, Iugoslaviei, Austriei, Greciei și României; iar cel de-al treilea, care a văzut lumina tiparului recent (data B.T.-ului este 2 iulie 1983), statului „independent” siovac, Norvegiei, Franței vichyiste. Ideea consemnării apariției, atât de recent, a acestuia al treilea volum este motivată nu numai de faptul că, potrivit adagiului „finis coronat opus”, ni se oferă posibilitatea de a proiecta o lumină asupra ansamblului trilogiei, ci mai ales de faptul că acest al treilea volum are și meritul de a duce mai departe opera științifică întreprinsă, consacrand un capitol masiv „NEOFASCISMULUI”, ceea ce denotă că, în concepția editorilor și autorilor, între fascismul „clasic” — definitiv condamnat prin victoria popoarelor în cel de-al doilea război mondial — și încercările actuale și insistente ale unor creiere infierbintate de a-l reinvia sub forma lui neo, există o filiație directă, nemijlocită și, ca atare, nocivă. Lucrarea, în totalitatea ei, are nu doar un rol istoriografic, ci și unul actual, militant, de combatere a recrudescenței neofascismului și neonazismului, sub orice formă ar tinde să se manifeste. Ea răspunde astfel indicațiilor repetate ale conducerei statului nostru, care — așa cum se și arată încă din cuvîntul introductiv al lucrării — subliniază consecvent că „nu putem uita lecția drastică a istoriei” (s.n.)

care a pus în evidență consecințele catastrofale pe care le pot avea atitudinea conciliatoare față de fascism, lipsa de vigilență și fermeitate împotriva poliției de agresiune... Astăzi, cînd în diferite țări elementele fasciste încearcă să se reafirme din nou, cînd asistăm la apariția unor curente neofasciste ce propagă rasismul, șovinismul, ura între popoare, forțele sociale înaintate, oamenii politici, popoarele au înalta îndatorire, în fața generațiilor de azi și de mâine, de a face totul pentru a bara calea unei noi ascensiuni a fascismului, pentru a feri omensium de acest dușman al civilizației și progresului, pentru a salvarea libertatea, independența și înșiși viața tuturor națiunilor lumii, pentru înlăturarea dezastrelor, pentru a asigura pacea mondială” (Nicolae Ceaușescu. *România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate*. Vol. 18, p. 245).

Lucrarea, apărută sub îngrijirea unui colectiv avînd drept coordonator principal pe directorul Institutului, Ion Popescu-Puțuri, reunește un șir de studii distincte, publicate inițial în revista „Anale de istorie”, dar care au fost revizuite și adăugite în scopul de a oferi cititorilor o lucrare cât mai corespunzătoare scopului și exigențelor științifice. Autorii, în cea mai mare parte istorici cunoscuți pentru studiile lor de specialitate, deosebiți în domeniul istoriei patriei și în mișcările muncitorești din România, și-au fundamentat analizele pe surse documentare române și străine de primă mînă, inclusiv unele inedite. Fiecare, fiindcă studiile au fost elaborate de colaboratori diferiți lipsește uneori lucrarea de cea omogenitate de problema-

tică și de prezentare — reclamată de operă unitară.

Positiv este însă faptul că toate studiile pornesc de la condamnarea categorică a fascismului, ca „fenomen cu grave implicații asupra istoriei universale, înscris în viața multor popoare pagini din care cele mai negre ale terorii, stăgîrîi și progresului social, involuției culturale etc. și consideră că „televizarea lecției amare a istoriei” este menită să contribuie „la combaterea eficientă a forțelor de întremă dreaptă”.

Fiește, pentru profilul revistei noastre, are importanță deosebită felul în care fost abordată, în diferitele studii, problema evreiască, care — după cum a ieșit și din lucrările recenzate — constituie un criteriu definitoriu al fiecărui autor gim fascist.

Să ne referim, cu titlu de exemplu, la capitolul consacrat Germaniei (autor: Marin Badea, Gheorghe Unc). Rezultatul unui meritoriu efort de sinteză, acest capitol capătă în lucrare, o pondere deosebită, atît pentru faptul că autorii demonstrează, cu deplină temei, că nazismul „a afectat mult prea profund conștiința umană pentru a nu trezi și amplifica interesul și curiozitatea științifică”, cit mai ales, pentru faptul că în diferite țări occidentale e continuă să reprezinte „o problemă ce confruntă nu numai popoarele respective, ci, într-un fel sau altul, înșiși comunitatea umană”.

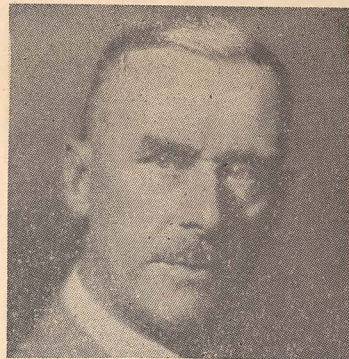
I. FINTINAR

(Continuare în p.)

* „Regimurile fasciste și totalitariste din Europa”, vol. III, Institutul de Studii Istoric și Social-Politice de pe lângă C.C. al P.C.R. București, Editura Militară, 1983.

1936: Thomas Mann răspunde la o anchetă

Dacă ar fi să definim doar succint atitudinea marelui scriitor, de un nobil rafinament și de o deosebită profunzime, care a fost Thomas Mann față de evrei și de iudaism, în general, atunci nu trebuie să uităm că, după o perioadă de nesiguranță din tinerețe, odată cu maturizarea sa ca om și ca literat, întreaga lui concepție a fost benefic marcată de un adînc umanism, plin de înțelegere în domeniul religios (vezi articolul său „Asupra toleranței rasiale și religioase”, „English Journal”, Chicago, 1946), în cea mai bună tradiție a unui Lessing. Pentru a schița o perspectivă mai amplă asupra poziției sale privind evreii și iudaismul, este necesar să se aibă în vedere cel puțin trei aspecte: a. reflectarea și sublimarea acesteia în ficțiune (de ex., „Iosif și frații săi”); b. concretizarea atitudinii sale în discursuri, articole și eseuri (de ex., „Rezolvarea problemei evreiești” sau chiar textul pe care-l reproducem: „De ce nu trebuie să-și piardă nădejdea poporul evreu?”) și c. corespondența, legăturile sale strînse și aprecierile asupra oamenilor de știință și cultură evrei (de ex., A. Einstein, S. Freud, L. Feuchtwanger, Fr. Werfel, St. Zweig, Y. Menuhin, I. Stern). Dacă această încercare de a disociera este necesară, o asociere trebuie neapărat să-i urmeze. Cele trei aspecte amintite exprimă adevărata atitudine a lui Th. Mann față



de evrei și iudaism abia prin topirea acestui triptic în intimitatea gândirii și simțirii sale de literat și, mai ales, de om.

Textul de față reprezintă răspunsul la o anchetă întreprinsă de „Jüdische Revue”, unde a și apărut, pentru iniția oară, în noiembrie 1936; ulterior, textul a fost inclus în „Discursuri și eseuri, II”, Editura S. Fischer, 1965. Răspunsul a fost redactat la 5 octombrie 1936, în Küssnacht — Zürich, unde Th. Mann s-a autoexilat, din 1933.

„De ce nu trebuie să-și piardă nădejdea poporul evreu?”

Mult stimate domn,

Dați-mi voie să răspund, pe scurt, la întrebarea Dv.: „De ce nu trebuie să-și piardă nădejdea poporul evreu?”. Atitudinea mea personală față de iudaism este determinată de faptul că, în decursul întregii vieți, am avut printre evrei pe cei mai buni prieteni și pe cei mai infocați dușmani; de unde reiese, din perspectiva propriei mele dispoziții, că cel mai bine este să nu spun nimic bun sau rău despre acest neam. Există evrei mult prea diferiți ca să mă pot numi un filosemit. Antisemitismul german însă, ca produs și accesoriu al unui mit rasial al plebei, îmi apare dezgustător și demn de dispreț. El este aristocratismul aflat la ananghie al unor oameni mărunți, foarte mărunți. „Eu nu sînt, ce-i drept, nimic — dar nu sînt evreu”. Nu o filan-

tropie de duzină, «liberalistă», ci cel mai elementar sentiment religios m-a oprit dintotdeauna să acord acestui monstru cea mai infimă recunoaștere.

Sîntem cu toții făcuți din aceeași materie și, de asemenea, din același spirit; a voi să refuzi dreptul la viață unei forme de existență a speciei umane, și pe deasupra uneia care a contribuit atît de mult la punerea temeliei civilizației noastre apusene, precum cea iudaică — este o impietate. În afară de aceasta, este și ridicol; intrucît nu e vorba de dreptul la viață, ci de forța vitală — și de aceasta nu duc lipsă evreii.

[...] Este cel mai tenace popor al lumii, spune Goethe, el este, a fost și va fi spre a slăvi în vechi numele lui Dumnezeu*.

Sînt convins că energiei evreilor îi este rezervată o misiune însemnată în edi-

ALFRED WEICHSELBAUM

A încetat subit din viață ALFRED WEICHSELBAUM, membru al Comitetului Executiv și al Comitetului Director

al Consiliului European al Serviciilor Comunitare Evreiești. A fost înhumat în Israel, marți 14 februarie a.c.

TELEGRAMĂ

Federației Comunităților Evreiești din R.F. Germania

Federația Comunităților Evreiești din România și eu personal luăm parte la adinea dumneavoastră durere prilejuită de încetarea din viață a lui Alfred Weichselbaum zihrono livraha.

Alfred Weichselbaum a fost un conducător evreu credincios și talentat, care a stat neobosit în slujba comunității sale, a poporului său și a statului Israel.

Vă transmitem condoleanțele noastre frățești și ne rugăm pentru venicia odihnă a minunatului său suflet. HAMAKOM YENAHAM ETHEM BETOH SEAR AVELEI ZION VIERUȘALAIM.

Sef Rabin și președinte al Federației Comunităților Evreiești din Republica Socialistă România
Dr. MOSES ROSEN

ficarea noii societăți, aflată în devenire. Această semintie are înțelepciunea și experiența suferinței singelui ei vechi, are spiritualitatea și tenacitatea sa. Nu poate fi nimicită. A trecut cu bine prin multe furtuni și nu trebuie să ne temem nicidecum că nu va supraviețui și vicisitudinilor sub care își pleacă astăzi capul”.

Evoluția ulterioară a evenimentelor a demonstrat că evreii — înfrîntînd vicisitudinii înfrînt mai grele decît acelea la care s-a putut gîndi Th. Mann în 1936, manifestînd acele trăsături de tenacitate la care s-au referit el și Goethe, trecînd prin toate furtunile Holocaustului — nu și-au plecat capul și au supraviețuit vitregiei timpurilor, refăcîndu-și forțele spirituale și cunoscînd o perioadă de adevărată naștere în toate domeniile.

Prezentare și traducere de PETER SRAGHER

* Datorită semnificației care poate fi desprinsă din aprecierile lui Goethe privind poporul evreu, vom cita integral pasajul: „În fața scaunului de judecată al etnicității, în fața scaunului de judecată al Dumnezeuului popoarelor, nu se pune problema dacă este vorba de națiunea cea mai bună, perfectă, ci doar dacă dăinuie, dacă a știut să se păstreze în ce privește independența, țaria, curajul, iar dacă toate acestea nu mai reprezintă nimic, atunci poporul evreu este unic în sîmîntă și statornicie. Este cel mai tenace popor al Pămîntului, este, a fost și va fi spre a slăvi în vechi numele lui Dumnezeu” (Nota trad.).

DECESE

Fani — soție, Anita, Thea — copii anunț, cu durere, încetarea din viață, la 22 decembrie 1983, a scumpului nostru soț

dentist GLATTER IACOB Rădăuți

Nu te vom uita niciodată!

Sonia — soție, cu familia anunț, cu aceeași durere, că la 25 februarie a.c. se împlinesc doi ani de la decesul neuitatului

FISCHLER SAMUEL

actor

Amintire veșnică!

Cu aceeași durere, dr. Sara Ghinzburg, cu familia, anunț că au trecut 13 ani de la decesul regretatului

ing. I. GHINZBURG

din Galați

Un pios omagiu sufletului său!

Hana — fiică, Miriam și dr. Mundi Harnik — fiică și ginere, Sevila — nepoată anunț, cu mare durere în suflet, încetarea din viață, la 19 decembrie 1983 (13 Tevet), a iubitelui nostru tată și bunici

MENDEL FAIER

Tecuci

Nu te vom uita cît vom trăi!

VIZITA EMINENȚEI SALE ȘEF RABIN

DR. MOSES ROSEN ÎN ISRAEL

RECEPȚIE OFERITĂ DE ZIARUL „HATZOFÉ“

Redacția ziarului „Hatzofé“, organul Partidului Național-Religios din Israel, a organizat, în ziua de 7 februarie a.c., o recepție în cinstea Eminenței Sale Șef Rabin dr. Moses Rosen. A luat cuvântul dl Moshe Ishon, directorul ziarului, omagînd personalitatea distinsă a îndrumătorului spiritual al evreilor din România. Vorbitorul a făcut o succintă analiză a prodigioasei și binefăcătoarei activități pe care Eminența Sa o depune atât pe plan intern, al iudaismului din România, cit și pe plan extern, al iudaismului mondial.

Eminența Sa a vorbit apoi despre: „Interferența între elementele religioase, culturale și sociale în viața unei comunități evreiești“. Recepția s-a desfășurat într-o atmosferă de caldă cordialitate.

INTERVIU ACORDAT REVISTEI „BAMAHNE“

Revista israeliană „Bamahne“ publică, în numărul său din 18 ianuarie a.c., sub semnătura lui Amos Rolnik, un amplu interviu luat Eminenței Sale Șef Rabin dr. Moses Rosen, însoțit de un comentariu elogios despre personalitatea păstorului nostru sufleteș.

Interviul este însoțit de extrase din declarațiile făcute de dr. I. Tavin, șeful Departamentului de Cultură și Educație din Diaspora, despre cele văzute cu ochii în vizita D-sale în mijlocul obștii evreiești din R. S. România.

O singură frază vom cita și credem că e suficient: „Comunitatea evrească din România e cea mai bine organizată din lume și aceasta se datorează Șefului Rabin dr. Moses Rosen, care a avut și are un rol decisiv în Aliaua din România“.

Interviul a stîrnit un viu interes în rîndurile cititorilor.

○ terapeutică sufletească

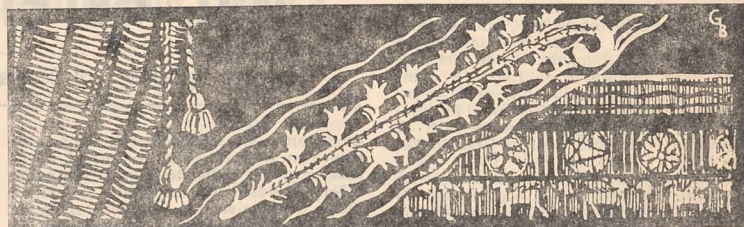
BUCUREȘTI

Căutînd să răspundă nevoii de frumos, de căldură și receptare sensibilă a lumii în care trăiesc cei internați în Căminul „Martin Băluș“, conducerea Căminului a organizat, în după-amiaza zilei de 7 februarie a.c., un spectacol muzical de aleasă ținută artistică.

Participanții au trăit clipe de intensă bucurie, de emoție artistică, uitînd, și în aceste câteva ore, de povara vârstei înaintate privindu-i și ascultîndu-i pe Cleo-

patra Melidoneanu, Gabriel Gheorghiu, Ruxandra Ghiăț și Dorin Anastasiu.

Artiști de prestigiu, ei au știut să aducă zîmbetul pe buze și buna dispoziție în sufletele celor prezenți prin intermediul unui program de artă autentică. Ariile din operele celebre, cîntecele de muzică ușoară, interpretate cu același talent și dăruire în sala de festivități a Căminului „Martin Băluș“ ca și pe scenele teatrelor noastre lirice, au reprezentat încă o modalitate terapeutică de revigorare sufletească și de prelungire a duratei vieții pentru cei internați aici.



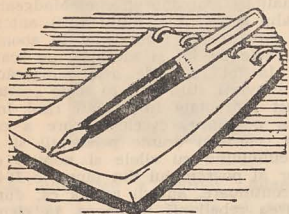
Din comunitățile noastre

LA O VIRSTĂ VENERABILĂ

BUHUȘI

Enoriașul nostru Ghidale Weisbuch a împlinit recent venerabila vîrstă de 83 de ani. Potrivit tradiției iudaice, la această etate — 70 (vîrsta psalmistului) plus 13 — evreul marchează a doua Bar-Mitzva.

Comunitatea Evreiască din Buhuși a ținut să sărbătorească evenimentul printr-o solemnitate, care a avut loc la sinagoga din localitate, cu participarea unui mare număr de enoriași. În cuvîntul său, președintele comunității, Șulám Granac, l-a felicitat călduros pe sărbătorit, mulțumindu-i, totodată, pentru activitatea neobosită ce o desfășoară, la această vîrstă înaintată, pe tărîm comunitar și i-a urat să-și continue munca, în deplină sănătate. AD MEA VEESRIM!



TIBISCUM

În Editura „Dacia“, în cadrul colecției „Restituiri“, a apărut volumul „Ceasornicul de nisip“, de Lucian Blaga, ediție îngrijită, prefațată și cu o bibliografie de Mircea Popa.

Editorul a adunat în acest volum pagini din publicistica lui Lucian Blaga, apărute în „Cuvîntul“, precum și în „Voinea și patria“, din Cluj, în perioada 1920 — 1925.

La pagina 93 din acest volum, autorul se ocupă de o carte apărută sub titlul „Tibiscum“, scrisă de un istoriograf maghiar, care arată că a existat un municipiu roman cu acest nume, așezat pe valea Timișului.

THEODOR PINELES

CONFERINȚE

TIMIȘOARA

● Publicistul Anton Celaru a vorbit despre „Rabi Akiva — istorie și legendă“. Artistul emerit Gh. Leahu a secondat pe conferențiar, prin lecturarea reușită a unor legende în legătură cu Rabi Akiva.

● Muzicologul Papier Ladislau a făcut o trecere în revistă a creației unor compozitori de operetă evrei, ca Oscar Straus, Paul Abraham, Emeric Kalman etc. Expunerea a fost însoțită de exemplificări înregistrate pe bandă.

● Prof. Carol Weidmann a ținut o expunere avînd titlul: „Momente din istoria de peste 35 de secole a evreilor“, care a ilustrat ideea că întreaga istorie a poporului evreu reprezintă destinul cel mai tumultuos, cel mai fantastic din cîte au fost date vreodată unui popor.

● Prof. Haim Riemer, redactor-șef al R.C.M., a vorbit despre „Actualitatea profetului Ișaiahu“. Expunerea a fost ilustrată de cîntece cu texte din Ișaiahu, înregistrate pe bandă. După conferință, dna Gloria Petriți a interpretat la pian compoziții de Ludovic Feldman și Max Eisikovits.

Toate aceste conferințe sînt organizate prin grija Prim-rabinului dr. Ernest Neumann, care imprimă o notă de un elevat spirit activităților de cultură iudaică din Timișoara.

FOCSANI

La 15 ianuarie a.c., prof. Marc Clarian a ținut conferința „Pagini din istoria literaturii ebraice“, apreciată mult de cei

prezenți. Faptul a fost subliniat și în cuvîntul de mulțumire al președintelui comunității, Suli Schwartz.

BRAȘOV

La 5 februarie a.c., scriitorul Victor Birlădeanu a ținut o expunere cu tema: „Ilya Ehrenburg — o conștiință frîmțată de evreu al secolului XX“.

BACĂU

În ziua de 29 ianuarie a.c., sala arhitecturală a Comunității Evreilor din Bacău a ținut două ore de adîncă simțire evreiască, datorită expunerii făcute de regizorul Zoltan Terner și vizionării, prin diafilme, din creația marelui geniu al picturii Marc Chagall, pe un fundal muzical plăcut, de cîntece tradiționale și de folclor evreiesc.

BUCUREȘTI

La 7 februarie a.c. ing. Dan Regenstrief a prezentat o amplă expunere cu tema: „Istoria Ierusalimului“. A fost o trecere în revistă a unor momente dramatice din istoria milenară a Ierusalimului.

Publicistul I. Fintinaru a ținut, marți 14 februarie a.c., o conferință de actualitate cu tema: „Neonazismul“. Au fost prezentate, cu o bogată documentare, aspecte ale recrudescenței nazismului în Occident.

CONFERINȚELE CARE SE VOR ȚINE LA BUCUREȘTI ÎN MARTIE ȘI APRILIE 1984 — în sala noastră din str. Popa Soare nr. 18

- 6 martie — Prof. Haim Riemer: „Ișaiahu — actualitatea unui profet“;
- 13 martie — Dana Camil, muzicolog: „Arthur Rubinstein“;
- 20 martie — Conf. univ. dr. Vicu Mîndra: „Mitul evreiesc din Toledo“;
- 27 martie — Prof. univ. dr. Silvan Iosifescu: „Un scriitor evreu american — Bernard Malamud“;
- 3 aprilie — Dumitru Hincu, publicist: „Drama unei conștiințe — Stefan Zweig“;
- 10 aprilie — Prof. Nathan Șaim: „Kohélet în înțelepciunea lumii“.

TEATRUL EVREIESC DE STAT BUCUREȘTI

(str. Iuliu Barasch nr. 15 — tel. 20 39 70) prezintă:

Între cîffin și smoking (joi 16 februarie, ora 18,30, duminică 26 februarie, ora 11, joi 1 martie, ora 18,30, duminică 4 martie, ora 18,30); Spectacol de folclor evreiesc (sîmbătă 18 februarie, ora 18,30); Arca bunei speranțe (duminică 19 februarie, ora 11, duminică 26 februarie, ora 18,30); Se caută o stea (duminică 19 februarie, ora 18,30, joi 23 februarie, ora 18,30, sîmbătă 3 martie, ora 18,30); Efrog Saga (sîmbătă 25 februarie, ora 18,30); Matinele lterar Șalom Alehem — cu ocazia împlinirii a 125 de ani de la naștere (duminică 4 martie, ora 11).

Textul spectacolelor poate fi ascultat și în limba română, la cască.

BAT — MITZVA



DEJ

Hana Codruța Kertesz, fiica secretarului Comunității Evreilor din Dej, împlinind 12 ani, a devenit Bat-Mitzva.

Cu acest prilej, la sinagogă a avut loc o solemnitate, prima de acest gen în comunitatea locală. Enoriașii au felicitat-o călduros pe sărbătorită, care a fost pregătită de eforul comunității, David Goldstein.

FESTIVITATE

BACĂU

Într-un cadru festiv, a avut loc împărțirea diplomelor celor trei cursanți de Talmud Tora care au devenit Bar-Mitzva: Șloim Iandî, Iancu Carol și Robert Pencsel.

În cuvîntul său, președintele Comunității Evreilor din Bacău, ing. I. Wenger, a arătat semnificația acestui moment, subliniind buna pregătire a celor trei tineri și datoria tuturor cursanților de a-și continua însușirea preceptelor iudaice. A urmat un frumos și variat program coral, executat de cursanții de la Talmud Tora. Festivitatea s-a desfășurat într-o atmosferă înălțătoare.

S-au împlinit, la 27 decembrie 1983, 30 de ani de la moartea poetului evreu polonez JULIAN TUWIM, iar în acest an, 1984, se împlinesc 90 de ani de la nașterea lui și 40 de ani de la publicarea celebrei lui Declarație-apel, o adevărată profesiune de credință a unei conștiințe evreiești din Diaspora, a conștiinței unui bun cetățean al țării sale și, totodată, bun evreu.

Evocarea acestui moment impune o firească întrebare: ce înseamnă să fii cetățean devotat al țării tale și, totodată, bun evreu?

S-au făcut multe afirmații în acest sens, dar mărturisesc că dintre toate cel mai mult m-a impresionat și m-a emoționat Declarația-apel din 1944 a lui Julian Tuwim (1894—1953). Să-mi fie îngăduit să schițez doar câteva momente mai semnificative din viața și activitatea lui Tuwim.

Julian Tuwim a fost nu numai un poet talentat, care, prin creațiile sale, a îmbogățit literatura poloneză și universală, dar și un militant marcant pe tărîmul luptei pentru progres, democrație și pace. În septembrie 1939, cînd Germania hitleristă a ocupat Polonia, Tuwim s-a refugiat în România, iar de aici, trecînd prin Iugoslavia și Italia, a ajuns în Franța. În 1940, cînd hitleriștii au invadat și această țară, Tuwim a fost nevoit să continue pelerinările sale. A plecat în Portugalia, apoi în Brazilia, iar în 1942 a ajuns la New York. Acolo Tuwim s-a alăturat emigrației progresiste poloneze, mișcînd pentru organizarea viitoare Polonii — libere și democratice. În exil (cum denumea Tuwim popasul său vremelnic), poetul a continuat să activeze cu pana sa de scriitor și luptător antifascist. În 1946, după eliberarea Poloniei, Tuwim s-a întors în patria sa.

Ca om și ca poet, Tuwim s-a bucurat de prietenia multor confrăți de-ai săi, printre care se numără și cunoscutul scriitor Ilya Ehrenburg. I-au legat pe amîndoi nu numai o prietenie trainică și îndelungată, dar și unele momente oarecum similare din biografiile lor. În Rusia țaristă, Ehrenburg nu era prea bine văzut (ca să mă exprim mai delicat). Faptul că Ehrenburg a fost evreu nu a jucat ultimul rol în atacurile împotriva lui.

Aceasta a fost una din cauzele care l-au determinat pe Ehrenburg să trăiască mulți ani peste granițele Rusiei. În perioada Poloniei burgheze, Julian

Tuwim a fost și el persecutat pentru aceeași „vină”, de a fi evreu. În nenumărate rînduri antisemiții polonezi declanșau colomniile infame împotriva lui Tuwim. În 1928, un ziar polonez a publicat un articol în care, printre alte injurii la adresa lui Tuwim, se spunea că poezia sa „miroase a usturoi”. Afiț Ilya Ehrenburg, cit și Julian Tuwim au fost, ulterior, luptători activi ai mișcării partizanilor păcii, creată după cel de-al doilea război mondial, și au participat amîndoi la congresele acestei mișcări.

În 1944, în timpul emigrației sale în S.U.A., Julian Tuwim a publicat o celebră Declarație-apel, din care reprodusem câteva fragmente.

„Noi, evreii polonezi, (...) noi, cei care am fost nimiciiți în ghetouri și lagăre, și noi, umbrele — adică cei de dincolo de mări și oceane, care ne vom reîntoarce

Noi, pentru care «fiecare prag al casei-lore noastre a devenit o fortăreață».

Noi, evreii polonezi, (...) noi, legenda care plînge cu lacrimi de singe! Nu știu dacă nu va trebui scrisă în capitole b-d-ace «ca să fie întipărită cu fier și cu plumb în amintirea veșnică» (Iov, 19, 28).

Noi, perioada apocaliptică a istoriei!

Referindu-se la titlul Apelului său — „NOI, EVREII POLONEZI”, Tuwim scria: „Si îndată au întrebarea: «De unde acest noi?» (...) Mi-au pus-o evrei, căroră le spuneam întotdeauna că sint polonez. Acum mi-o vor pune polonezii, pentru a căror majoritate covârșitoare am fost și rîmîn evreu. Iată răspunsul meu dat atît unora, cit și altora... Sint polonez pentru că îmi place să fiu polonez. Aceasta este treaba mea personală, și în această chestiune nu sint dator să dau cuiva socoteală. Eu nu-i împart pe polo-

acela, cum vedem, preface orașe în ruine, omoară milioane de oameni (...)». Căldă-lalt singe este cel pe care conducătorul fascismului internațional îl stoarcă din omierie pentru a dovedi superioritatea singelui său asupra singelui meu, asupra singelui a milioane de oameni omorîți prin chinuri... Singele evreilor (nu «singe evreiesc») curge în șiroaie adînci și largi. Torentele înegrite se adună într-un fluviu furtunos, înspumat (...) Noi, Słoiimi, Struli, Moiški (...), cu o multime de porecle jignitoare, ne-am dovedit demni de Ahile, de Richard Inimă de Leu și de alți eroi. În catacombe și buncărele Varșoviei, în conductele de canalizare rîu mirositoare i-am umit pină și pe vecinii noștri — șobolanii. Noi, cu armele pe baricade, atacați de avioanele care ne bombardau casele sărăcăcioase, am fost soldați ai libertății și ai onoarei (...).

Luști-mă cu voi, fraților, în glorioasa asociație de onoare a singelui vostru nevinovat, care a curs din belșug. Acestei comunități, acestui templu vreau de azi înainte să-i aparțin!

Aceste rînduri ale lui J. Tuwim ard și acum, ca atingerea pielii cu fierul roșu. Comentîndu-le, Ilya Ehrenburg scria, pe bună dreptate:

«Aceste cuvinte (ale lui J. Tuwim — N.Z.), scrise cu singe, «cu acel singe care curge din vine», au fost transcrise de mii de oameni. Le-am citit în 1944 și timp îndelungat nu am putut să vorbesc cu nimeni: cuvintele lui Tuwim au fost acel jurămint și acel blestem care trăiau în inimile multora. El a știut să le exprime».

Confesiunile lui Tuwim, cetățean devotat al țării sale și bun evreu, nu necesită comentarii.

Pentru evreii din întreaga Diasporă însă, Declarația-apel își păstrează valoabilitatea și în prezent, ca un avertisment, ca o chemare la vigilență, în condițiile în care, în lume, se manifestă o recrudescență a nazismului, sub forma neozicismului. Este de datoria generațiilor mai vîrstnice de evrei să amintească generațiilor tinere sacrificiile evreilor dîn trecut, să le evoc imaginele martirilor nevinovați căzuți pentru faptul de a fi evrei, pentru ca niciodată să nu se mai repete astfel de fărădelegi.

Dr. N. ZEGA

„Noi, evreii polonezi”

Însemnări în legătură cu Declarația — apel a lui Tuwim din 1944

în Polonia ca niște sperietori printre ruine, cu trupurile noastre întregi nevătămate și cu sufletele noastre chinuite.

Noi, adevărul din morminte, și tot noi, iluzia unei existențe; noi, milioanele de morți și zece sau poate cîteva zeci de mii de așa-ziși vii; noi, o imensă groapă comună; noi, un cîmîtur de proporții pe care istoria nu le-a cunoscut și nu le va cunoaște niciodată.

Noi, cei asfixiați în camerele de gazare, topiți și transformați în săpun, cu care nu se vor putea spăla însă niciodată urmele singelui nostru și nici pata de vinovăție față de noi de conștiința lumii.

Noi, ai căror creieri au stropit pereții căsuțelor noastre mizere și porțile în spațele cărora am fost executați, numai pentru că sintem evrei. Noi, strigătul de durere, un strigăt al cărui ecou va răsună peste veacuri. Noi, bocetul, corul care cîntă sfîșietorilor «El! Malei Rahamim», al cărui răsunet se va transmite din generație în generație. (...)

nezi în oameni de rasă pură și de rasă impură; lasă aceasta la dispoziția rasiștilor străini și naționali. Îi împart pe polonezi, ca și pe evrei, ca pe oameni de orice naționalitate, în inteligenți și proști, în cinstiți și necinstiți, în interesanți și plicticoși, în ofensatori și ofensați, în demni și nedemni. Îi împart, de asemenea, pe polonezi în fasciști și antifasciști... Aș putea să adaug că, pe plan politic, îi împart pe polonezi în antisemiști și antifasciști, căci antisemitismul este limbajul internațional al fasciștilor. (...) Aud glasuri: «Bine. Dacă sinteți polonez, de ce scrieți „noi, evreii”? Voi răspunde: «Din cauza singelui». «Deci, rasism?» «Nu, nicidecum rasism». Dimpotrivă. Există două feluri de singe: cel care curge în vine (s.n. — N.Z.) și cel care curge din vine (s.n. — N.Z.). Primul este o sevă a corpului, și cercetarea lui este o treabă a fiziologului. Cel care pune în seama acestui singe orice alte proprietăți, care depășesc cele fiziologice,

Interviu cu Elie Wiesel



Publicația „Information juive”, care apare la Paris, a luat un interviu cunoscutului scriitor Elie Wiesel. Reprodusem mai jos acest interviu.

Rep. Acum cîteva luni vi s-a încredințat misiunea de a organiza o conferință internațională avînd ca temă problematica rasismului.

E.W. Este vorba, într-adevăr, de o reuniune pe care ne gîndim s-o ținem la Paris, în 1984 sau 1985, cu participarea unor intelectuali, îndeosebi cercetători în acest domeniu. În acest cadru, vom încerca să elucidăm problema: cum și de ce cea mai veche formă de ură față de om din lume — antisemitismul — mai persistă, precum și mijloacele de a-l decoperi și de a-l combate. Antisemitismul nu este o formă de rasism ca toate celelalte. Este un rău care nu are doar o singură față. Acest rău nu se alimentează doar de la o singură sursă și se manifestă pe multiple planuri: economic, religios, social. Sperăm să reunim la această dezbatere reprezentanți ai tuturor disciplinelor interesate, pentru a

căuta și găsi elementele necesare unui răspuns edificator.

Rep. În ce mod se vor desfășura lucrările?

E.W. Colocviul va dura 3—4 zile și sperăm ca la ședința de închidere să putem reuni și șefi de state, care să semneze un manifest împotriva antisemitismului. Firește, vom studia și toate formele de rasism care există față de diferite grupări etnice și religioase. Inițial, ne gîndisem ca această conferință să aibă loc la Universitatea Yale — unde pînă anul trecut am fost titularul unei catedre — și să reunească acolo universitari și experți. Cînd i-am vorbit președintelui Franței, Mitterrand, despre acest proiect, dînsul mi-a propus să ținem această conferință la Paris.

Rep. Rolul conferinței va fi doar acela de a trage concluzii sau de a face recomandări oficialităților?

E.W. Noi sperăm ca această conferință să aibă îndeosebi un impact psihologic. Eu cred că antisemitismul a devenit din nou un pericol. În prezent există mult antisemitism, sub diferite înfățișări. Trebuie deci să tragem semnalul de alarmă.

„Nu putem uita lecția drastică a istoriei”

(Urmare din p. 4)

Autorii nu ignoră, ci subliniază pertinent că „antisemitismul a fost una din trăsăturile caracteristice permanente ale regimului nazist” (s.n.) (p. 359), că „Mein Kampf” a fost o amplă pledoarie rasistă, îndeosebi prin anatimizarea evreilor, că bandele SA și SS au făcut adesea să răsună pe străzile orașelor germane „cîntecul cuțitelor lungi”; că, începînd cu legea de la Nürnberg și cu boicotarea economică, s-a ajuns la ororile „noptii de cristal”, și, apoi, la ael „adevărat imperiu al morții”, în cadrul căruia milioane de evrei au pierit în camerele de gazare sau „exterminații metodice în cunoscutele ghetouri special amenajate”.

Firește, un interes aparte prezintă studiul (autori: Gheorghe Zaharia și Mihai Fătu) consacrat instaurării în România, în septembrie 1940, în contextul coterpirii de către Germania nazistă a majorității statelor din centrul și estul Europei, a regimului caracterizat de autori drept „un regim fascist” (p. 243). Autorii afirmă, de la început, că, „în pofida eforturilor cercurilor naziste germane sau a celor fasciste italiene, a demagogiei sociale și a tacticii fasciste — teroarea și asasinatul, antisemitismul și jaful etc. — practicate de conducătorii legionari, în România fascismul nu a reușit să-și asigure o bază de masă”. Studiul conține un istoric amănunțit al organizațiilor cu caracter extremist de dreapta din perioada antebelică, culminînd cu Garda de fier, definită ca veritabilă organizație teroristă, avanpost al național-socialismului german în România (p. 253). Antisemitismul și șovinismul exacerbate, psihologia disperării și cultul morții, iraționalismul, ura împotriva a tot ce era democratic și progresist, promovarea violenței, crimei și disprețului pentru viață constituie componente de prim plan ale modului de gîndire al legionarilor. Promovarea o politică antinațională, aceste organizații, chiar dacă au izbutit să-și alăture unele categorii sociale, au rămas departe de aspirațiile fundamentale ale poporului român, s-au situat pe poziții

trădătoare, care au dus la subordonarea țării Germaniei hitleriste.

Amintînd că legionarii au ridicat asasinatul la rang de politică de stat, că au torturat și omorît un mare număr de personalități marcante (Iorga, Madgearu, generalul Argeșanu și mulți alții), autorii arată cum aceștia s-au datat la abominabile acte de jaf și violență, pe scară vastă, la tot felul de acte huliganice. Iar noi, evreii, știm bine că toate acestea au fost îndreptate în primul rînd împotriva populației evreiești, care a cunoscut cele mai crunte persecuții și orori, culminînd cu zilele și nopțile de coșmar al pogromului din ianuarie 1941.

În continuare, autorii relevă că, după zdrobirea rebeliunii legionare, la cîrma țării s-a instaurat regimul ononescian, care a întrunit trăsăturile unui regim de dictatură militară fascistă (p. 298), fiind răsturnat prin istoricul act de la 23 August 1944.

Noi, evreii, pomenim cu evlavie victimele căzute „Al Kiduş Hašem”, neîgnorînd răspunderile ce revin celor care au comis crime și atrocități, cîntîm cu recunoștință pe toți cei care, în împrejurări grele, au dat dovadă de omenie, salvînd de la pierire numeroși evrei. În mod deosebit, ne manifestăm sentimentele de devotament și afecțiune față de comuniști, antifasciști, care, ieri, au reprezentat singura forță politică consecvent militantă împotriva fascismului, căreia îi datorăm, în fapt, salvarea vieții noastre — ca indivizi și ca obște evreiască. Nutrim recunoștință României socialiste pentru faptul că ne asigură deplina egalitate în drepturi, libertatea cultului și că dovedește de înțelegere a aspirațiilor populației evreiești.

Pornind de la considerentul că, așa cum se arată în studiul special publicat în vol. al III-lea, „fenomenul neofascist reprezintă o realitate nocivă a zilelor noastre” într-o serie de state vest-europene, cea ce reclamă combaterea lui prin lupta activă a tuturor forțelor înaintate, ne propunem a recenza acest studiu într-un alt număr.

„Poate știți dumneavoastră de ce rid...” Puține cuvinte, cred, din întreaga operă a lui Șalom Alehem au un ecou atât de dramatic precum cele reproduse mai sus în traducere românească. Ele încheie, ca un sfîșier suspin, povestirea „Concurenții” din volumul „Aizban geșites” („Povestiri din calea ferată”). Ne aflăm, deci, în tren, într-un vagon cuprins de un unanimitate și nesfîrșit hohot de ris: „...toți își dau coate, toți fac haz... și rid, și rid...” Povestitorul, spectator nevăzut al acestei dezlănțuirii, rămîne însă grav, crispat și nu-și poate interzice, pînă la urmă, acea exclamație care sună ca un protest amar împotriva risului general al călătorilor.

Îată-l, așadar, pe Șalom Alehem într-o postură neobișnuită. El, marele umorist, el, adeptul principiului terapeutic: „A ride e sănătos, doctorii ne îndeamnă să rîdem”, el, acela pentru care risul este o replică salutară la tristețe, tocmai el se arată aici adversar al risului și caută să-l înghete pe buzele cititorilor săi.

De ce oare? Probabil pentru că în întîmplarea pe care o istorisește e vorba de durerea și disperarea unei mame, pentru că, în acest caz, risul care se naște din nonsensul suferinței, din absurdul vieții devine el însuși absurd și, în consecință, inadmisibil. Să rîzi de o mamă strivită de necazuri nu mai înseamnă să te împotrivesți anomaliei, să te înarmezi împotriva acesteia, ci să te asociezi celor care o provoacă și să o disprețuiești pe victimă. Pînă aici! — pare a spune Șalom Alehem; criteriul priorității comunicului față de tragedie cade într-o asemenea situație. Nu rideți de o biată mamă evreică!

Eroina povestirii „Concurenții” nu are un nume. Autorul se mulțumește să-i spună „ea”. Oare nu pentru că ființa ei, soarta ei acumulează, simbolic, cele mai apăsătoare vicisitudini? Femeia aceasta dă o luptă înverșunată pentru a-și hrăni și a-și crește cei cinci copii ai ei, orfani de tată. Neavînd altă meserie, a îmbrățișat-o pe aceea de vînzătoare ambulată prin trenuri. Oferă călătorilor de-ale gurii — colăceli, fructe, apă gazoasă etc. — cu atîta insistență, încît mai toți îi devin clienți. Pentru a-și face măruntul și legalul ei comerț, trebuie să plătească un statornic tribut nelegal personalului

feroviar (faptele se petrec sub țarism). Este de-o inventivitate, de-o perseverență și are o știință a vieții care uimesc. Și dacă, în neobosită ei agitație, are un concurent, acesta este, de fapt, un fals concurent: e chiar soțul ei, al doilea sot, care a venit în căsnicie cu alți cinci copii, orfani de mamă. Cei doi sînt întotdeauna împreună și se zbat deopotrivă să-și desfacă marfa, care este aceeași și la aceleași prețuri. Interesele lor sînt comune, doar zbulcunul lor pentru cîștigarea cumpărătorilor îi distanțează și duce la incidente care stîrnesc ilaritate, o ilaritate atît de jalnică, încît scriitorul o repudiază îngrozit. În fond, „ea” — fătura aceasta pentru care existența este un chin nesfîrșit și care, atunci cînd cu-

metru în care drama nu exclude umorul. „Ea” însă incită — pe cine incită — la un ris grotesc și steril, care dezumanizează ca și suferința. De aici, apostrofa nestăpînită, acidă a lui Șalom Alehem: „Poate știți dumneavoastră de ce rid...”

„Uneori au loc, pe masa de lectură, înlînări parcă programate. Iată, esul „Ultima generație de poeți din ghetoul Varșoviei”, apărut în săptămînalul new-yorkez „Forverts”, reînvie amintirea lui Iehiel Lerer, adevărat rapsod al destinului contorsionat al mamei evreice. Autor al poemului „Acasă la mine”, apărut în volum în 1937 („poemul acesta e un dar de la Dumnezeu și face parte dintre cărțile cele mai valoroase care au

Vreau să vă întreb, / Poate știți / Și dacă știți / Spuneți-mi îndată și dăru-ți-mi mișchire: / Unde-i biata mea mamă / Care s-a închiriat și s-a îndoit pînă la pămînt / Pentru copiii săi? / Ei au zburat de mult în lume, / Dar ea, prea bătrînă și secătuită, nu i-a putut însoți...”

Adevărul este că, în ghetouri și lagăre, oriunde de crîncen ar fi fost teroarea și epuizarea, mama evreică nu s-a lăsat doborâtă. Compatriotul nostru Norman Manea, care a scris unele dintre cele mai zguduitoare pagini din literatura deportărilor (a se vedea cu deosebire volumul „Octombrie, ora opt”), a conferit acestei ființe plîpînde, dar neînfrînte, dimensiuni staturate. Eroina povestirii „Pulovărul”, bunăoară, obținuse, mulțumită unui joc cinic al administrației ghetoului, permisiunea de a ieși din țarc pentru a lucra la casele țărănești din împrejurimi. „Plea luni și venea vineri. Pleca plîngînd, de parcă ar fi fost pentru ultima oară. Data viitoare nu se va mai îndura să ne lase singuri — într-o săptămîna se pot întîmpla multe... Așa că se întorcea grăbită, neliniștită, gîndind, încovoiată sub sacul încărcat în zilele și nopțile ce le trudise pentru noi... O așteptam la fereastră, și se ridice încet din fumul cîmpiei, apropiindu-se febril, o fantomă...”

Cuvîntul „rise” spune mult prea puțin pentru ceea ce înfrunta această mamă spre a-i salva pe ai săi de la pieirea prin infometare. Putea fi oriunde străpunsă de un glonț fascist undeva, în pustietatea pe care o străbătea, după cum o pîndea și primejdia ca, într-o vineri, la întoarcere, să nu mai fie așteptată de nimeni. N-a vrut să știe însă de riscuri, de primejdii, de avertismente. Profilul ei, amplificat pînă la grandios prin dăruirea-i „necugetată”, se ridică și acum, în ochii noștri, dominator, pe cerul leștic al stepei...

De la „ea”, chinuta vînzătoare ambulată din istorisirea lui Șalom Alehem, la bătrîna dispărută, din poemul lui Iehiel Lerer, și la neîncrîncata femeie din povestirea lui Norman Manea — aceeași figură de un tragism pe care-l întrece numai admirația noastră înfiorată pentru neclintitul sentiment al datoriei și iubirii de mamă. Pentru vrednica, mult încercata mamă evreică...

ANTON CELARU

Consemnări

Vrednica, mult încercata mamă evreică...

țitul îi ajunge la os, nu se poate liniști decît revărsînd un torrent de blesteme (pe cine, oare, dacă nu pe „el”, „bărbatului meu de-al doilea”, personajul cel mai la îndemînă ei?) — merită cu prisosință însemnul de „eișes-hail”, acel titlu de noblete feminină, în ebraică și în idiș, cu care sînt încununata mamele evreice atunci cînd destoinicia, bunătatea și puterea lor de sacrificiu se dovedesc excepționale.

Și-atunci, cum să nu ți se pară strident și insuportabil risul celor care asistă la pătîmirile ei?

Da, Șeine Șeindl, soția lui Menahem Mendel, te poate amuza cu misivele ei alarmate, inspirate mai ales de grija pentru copiii lor. Are haz și Ghilil „Pu-rîșkievici”, văduva care nu cunoaște nici un obstacol, nici chiar în incinta Dumei, cînd e vorba să-și salveze unicul fiu. Mama din bucata „Gimnaziu” e comică prin ambiția ei, în fapt legitimă, de a-și vedea odrasla intrată într-o școală de stat. Aceste figuri materne salomalehiciene, ca și altele, rămîn într-un peri-

apărut vreedată în idiș”, a scris la vremea aceea Șalom Aș, Iehiel Lerer este urmărit de chipul mamei din categoria „eișes-hail”, al dirzei și devotatei pînă în pinzele albe mame evreice care și-a văzut copiii părăsind vechiul țirg aflat în declin și rispîndu-se în cele patru zări.

Copleșită de dorul după ei, inima îi palpită, cu nesfîrșită generozitate, pentru întreaga lume aflată în preajma catastrofei, o lume pe care o personifică înșiși copiii săi: „Țara unde-i așezat fiecare dintre copiii mei / Binecuvîntez-o, Doamne, cu mîrinimia ta! / Să fie pace la Paris / Și la New York / Și în Columbia și în Brazilia! / Și lasă-mă și pe mine, aici, în Polonia, / Să-mi trăiesc în liniște, după datina dintotdeauna, / Pușinii ani ce mi-au mai rămas...” În poemul „Primăvara jînduită”, scris după cîțiva ani în ghetoul varșovian (nu cu mult înainte ca poetul să fi făcut drumul fără întoarcere spre Treblinka), mama nu mai e decît obiectul căutărilor deznădăjduite ale fiului ei: „Dragii mei prieteni, /

O publicație de prestigioasă tradiție

În presa și cercul literare din capitala Marii Britanii, s-a marcat recent, ca un eveniment cultural deosebit, a



45-a aniversare a revistei „Adam”, în versiunea sa internațională, și, totodată, împlinirea a 75 de ani de către redactorul ei șef, publicistul Miron Grindea. Cu acest prilej, s-a relevat, o dată mai mult, că o apariție continuă, atît de îndelungată, a unei publicații culturale în Anglia este, prin ea însăși, o performanță excepțională, dacă nu un adevărat „miracol”, fără a mai vorbi de înaltul prestigiu pe care ea și l-a cîștigat prin numărul și calitatea colaboratorilor ei, prin valoarea studiilor și articolelor publicate. Relevîndu-se meritele care îi revin pentru toate acestea animatorului ei neobosit și, în fapt, unicului său redactor, Miron Grindea — „omul mereu prezent, mereu cu sufletul la gură, forînd necontenit în minele altora pentru a aduce filonul aurului cultural de pretutîndeni”, cum l-a caracterizat un critic de la „Le Monde” —, nu a fost ignorată nici originea sa de evreu din România, nici bogata tradiție a „Adam”-ului.

Fondată în 1929, de către I. Ludo, „Adam” s-a afirmat în anii interbelici ca o tribună social-culturală evreiască, într-unul din paginile ei atît semnătura unor marcante personalități evreiești (dr. I. Niemirower, F. Aderca, Barbu Lăză-

reanu, I. Peltz, B. Brănișteanu, Enric Furtună, F. Brunea-Fox etc. etc.), cit și ale unor proeminenți oameni de cultură români (Gala Galaction, Tudor Argezei, N. D. Cocea, E. Lovinescu, Camil Petrescu, Ion Vinea, Paul Zariopol, Scarlăt Calimachi și mulți alții).

Începînd din noiembrie 1936, Miron Grindea, împreună cu prietenul său Ido Cohn, își asumă misiunea de a continua tradiția democratică promovată de „Adam”, devenind directorul și administratorul publicației. Într-o perioadă cînd atîtea ziare și publicații democra-

manifestare unui mare număr de publiciști democrați, evrei și neevrei.

Ulterior, avînd intuiția anilor de cîșmar rasial ce aveau să urmeze, Miron Grindea se stabilește, începînd din 1939, la Londra, unde, în pofida dificultăților materiale și a celor decurgînd din necunoașterea limbii, a prelungit existența „Adam”-ului într-o versiune internațională — engleză și franceză. În paginile „Adam”-ului de atunci au apărut lucrări inedite ale unor scriitori ca H. G. Wells, Thomas Mann, Jean Cocteau, André Gide, Jean-Paul Sartre, Arthur Koestler ș.a., precum și valoroase sinteze privind viața și opera unor personalități ca Marcel Proust, Pablo Neruda, G. B. Shaw, T. S. Eliot și a multor alți oameni de litere și de artă din cele mai diferite țări, de pe toate continentele.

În calitate sa de publicist evreu, născut și format în România, Miron Grindea a considerat că „Adam” trebuie să fie — așa cum a declarat el însuși — „o punte între moștenirea din țara de origine și curentele literare pe care le-a descoperit în Occident”. El a consacrat pagini memorabile și chiar numere speciale unor figuri proeminente ale culturii românești, ca Enescu, Brăncuși, precum și unor scriitori evrei originari din România, ca Benjamin Fondane, Tristan Tzara.

Etern nostalgic al plaiurilor românești, a revenit de mai multe ori în țară, folosind călătoria pentru pregătirea publicării unei antologii a scriitorilor români, o a doua antologie constituînd, după spuse sale, un proiect la care ține mult.

Aflîndu-se în România, el a vizitat instituțiile F.C.E., a fost oaspete al revistei noastre și al muzeului nostru de istorie, înscirînd în cartea de onoare a acestuia din urmă cuvinte elogioase la adresa realizărilor obștei evreiești din România.

I. GOLD

DOCUMENTE PUBLICATE DESPRE CAMERELE DE GAZARE HITLERISTE

După cum anunță Buletinul Congresului Mondial Evreiesc, în R.F.G. a apărut o culegere de documente referitoare la camerele de gazare hitleriste, sub denumirea: „Externizarea în masă de către național-socialiști prin gaze otrăvitoare”. Această culegere a fost publicată ca o contracara a încercărilor continue de tăgăduire a exterminării milioane de victime în camerele de gazare.

„Această carte este o primă culegere sistematizată de documente și rapoarte ale unor martori oculari despre ororile făptuite de criminalii nazisti care au exterminat milioane de oameni în camerele de gazare” — a comunicat Institutul de Cercetare a Problemelor Evreiești de pe lângă Congresul Mondial Evreiesc. Culegerea de documente și rapoarte a fost alcătuită de către 24 de cercetători, din R. F. Germania, Israel, Franța, Polonia, Austria și Olanda, care se ocupă de istoria crimelor bestiale ale celui de-al „treilea Reich”.

Culegerea a fost alcătuită nu numai din punct de vedere istoric, ci și pentru a respinge orice încercare a aceluia care, vrînd să apere cel de-al „treilea Reich”, neagă faptul că nazistii au exterminat milioane de oameni în camerele de gaze otrăvitoare.



ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI

ANIVERSARE

La Sinagoga Mare din Anvers (Belgia) a avut loc o ceremonie pentru a marca 175 de ani de existență ai Consistoriului Central din Belgia. La ceremonie — care a fost televizată în direct — au luat parte numeroase personalități, printre care A. Kinsbergen, guvernatorul Anversului; H. Schilitz, ministrul comunității flamande; Bob Cools, primarul municipiului; membri ai Senatului și ofițeri superiori. O ceremonie similară a avut loc și în Sinagoga Mare din Bruxelles.

MUZEU

Sinagoga din Groebzig (R.D.G.) a fost de curând transformată într-un muzeu al artei evreiești. Reconstruită în urmă cu 125 de ani, această sinagogă a fost singura din partea centrală a Germaniei care a scăpat de la distrugere în timpul pogromului nazist din „noaptea de cristal” (noiembrie 1938).

DECES

A încetat din viață, în vârstă de 87 de ani, reputatul compozitor Paul ben Haim. El a condus Opera din Augsburg (Germania) până la venirea nazistilor la putere, după care s-a stabilit în Israel, unde a și murit. A compus simfonii, concerte, cantate, inspirate din Tanah. Ultima sa creație, „Treți piese de vioară”, a fost interpretată de Yehudi Menuhin.

DISC RIKA ZARAI

Celebra cîntăreața Rika Zarai, care locuiește în Franța, a lansat recent un nou disc, pe care sînt înregistrate cîteva dintre cele mai renumite melodii din repertoriul său. „Arma mea fiind muzica, eu sărbătoresc cei douăzeci de ani ai mei de activitate pe tărîmul cîntecului — a spus ea — exclusiv prin cîntece israeliene, interpretate în limba ebraică”. Discul oferă, între altele, una dintre cele mai bune versiuni din lume ale imnului israelian, „Hatikva”, pe care ea îl interpretează, acompaniată de 50 de instrumentiști și 100 de coriști.

„MACHZOR”

Chaim Rabinowitz, un editor din Londra, și Biblioteca Națională a Poporului Evreu, din Ierusalim, și-au unit eforturile în vederea publicării în facsimil a celebrului „Machzor” din Worms,



carte de rugăciuni realizată în 1272. Volumul original a scăpat ororilor petrecute în „noaptea de cristal” (noiembrie 1938), cînd Sinagoga din Worms a fost distrusă. Cartea a ajuns și a fost păstrată în catedrala din localitate pînă în 1957, cînd a fost depusă la biblioteca Universității

Ebraice. Un colectiv de specialiști a pregătit un volum de comentarii care să însoțească cele două volume de facsimil, în curs de tipărire în Austria. Reproducem o pagină din „Machzor”.

CARTE

În R.F.G. a fost publicată cartea „Pentru ca să nu curgă sînge nevinovat”, de Philip Halle. Autorul descrie salvarea de la deportare a 5.000 de copii și adulți evrei de către locuitorii din satul Le Chambon. Ajutorul decisiv a fost acordat de parohia reformată locală, acțiune în fruntea căreia au fost preotul André Trocmé și vicarul Cousin Daniel, vărul preotului. Acesta din urmă, descoperit de naștiți, a fost deportat la Maidanek, unde a fost ucis.

Statul Israel a acordat preotului André Trocmé „Medalia celor drepti”. Aceași distincție a fost conferită recent, post mortem, vicarului Cousin Daniel.

ARHEOLOGICA

În urma săpăturilor efectuate de o echipă de arheologi în regiunea Muntelui Grizim, amințit și în Tora, s-au descoperit zidurile unei foste așezări urbane. Se apreciază că straturile inferioare datează din perioada regalității, iar straturile superioare reprezintă vestigii din timpul dominației romane. Specialiștii consideră că descoperirea este una din cele mai importante realizări arheologice din ultima vreme din Țara Sfîntă.

EXTRĂDARE

Israelul a solicitat guvernului S.U.A. extrădarea criminalului de război John Demianuk, care în timpul celui de-al doilea război mondial a ordonat exterminarea a mii de evrei în lagărul din Treblinka. Autoritățile americane au acceptat cererea și au dispus arestarea criminalului.

CINSTIREA MEMORIEI LUI MAIMONIDE

Pentru a cinsti personalitatea lui Rabi Moșe ben Maimon, cel mai important filozof și codificator evreu din evul mediu, ilustru medic și savant, portretul său a fost imprimat în Israel pe o nouă bancnotă de 1.000 de șekalim.

De asemenea, în Spania, țara natală a lui Maimonide (s-a născut la Cordova), a fost pus în circulație un timbru cu chipul lui, ca o recunoaștere a meritelor sale în dezvoltarea culturii universale.



COMEMORARE

În pădurea plantată în Galiilea în amintirea pastorului Martin Luther King, un sincer prieten al evreilor, a fost organizată o festivitate cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la rostirea celebrei sale cuvîntări „Nu-treci un vis”, ținută la Washington în 1963. Pădurea, care în 1967 cuprindea 39 de pomi, cite unul de fiecare an al vîrstei sale, numără în prezent 10.000 de arbori. O comemorare asemănătoare a avut loc și la Washington, la care au participat 200.000 de persoane, de diferite confesiuni.

FESTIVAL DE CINTECE IDIȘ

„Cîntece actuale în limba idiș” este titlul festivalului de melodii idiș care va avea loc în orașul Wupperthal (R.F.G.), la 19 martie a.c., organizat de secția culturală a primăriei orașului și de Asociația de Cooperare Creștino-Evreiască. Vor interpreta cîntăreți din diferite orașe din R. F. Germania, precum și ansamblul „Hai & Topsy Frankl”, din Suedia.

SPECTACOL

În sala „Mozart” a vechii Opere din Frankfurt-am-Main a avut loc, recent, un spectacol de varietăți, organizat de Universitatea și de Asociația pentru Artă, sub patronajul primarului general al metropolei vest-germane. În cadrul programului, renumita cîntăreața israeliană Hanit a interpretat melodia „Lešana haba-ba...” („La anul la...”). Actori vest-germani au citit texte din autori evrei. Beneficiul realizat a fost destinat Universității din Tel Aviv.

POEZIE

„Eu am mai fost pe aici” este titlul unui volum de poezii apărut în Israel, sub semnătura lui M. Rudich. Titlul este dat după primul poem, care sugerează istoria milenară a evreilor pe pămîntul Țării Sfînte. Placheta, care este a patra culegere de versuri a scriitorului, cuprinde 25 de poezii și 15 poeme într-un vers. Volumul, apărut în condiții grafice deosebite, s-a bucurat de o remarcabilă apreciere din partea criticii și a cititorilor. „O mărturisire făcută într-o muzică distinctă, specifică a unui suflet evreiesc, a unui poet de excepție, care ne aparține nouă, ca și tuturor oamenilor” — a caracterizat poezia lui M. Rudich unul din recenziile volumului.

PE SCURT

● Rabinul Josy Eisenberg a primit Legiunea de Onoare, înaltul titlu acordat în Franța celor care au adus timp îndelungat importante servicii țării. De peste douăzeci de ani, el conduce și animă cu succes emisiunile evreiești ale televiziunii franceze.

● Fostul cancelar vest-german Helmuth Schmidt, care, după cum se știe, este și un talentat pianist, va fi solist într-un concert al principalei Orchestre simfonice israeliene, dirijată de Leonard Bernstein. Concertul va avea loc de Ziua națională a Israelului.

● Tribunalul din Memmingen (R.F.G.) l-a condamnat la cinci ani și șase luni închisoare pe Joseph Jaroch, fost polițist în Ucraina ocupată de naștiți, pentru complicitate la asasinarea unor evrei.

● În inima orașului Maale Edumim din Israel s-a amenajat un original spațiu verde, străjuit de două coline. Parcul va avea două lacuri artificiale.

● Președintelui lui Bank Leumi (Banca Națională din Israel), Ernest Japhet, i s-a decernat Medalia „B'nai B'rith” pentru servicii deosebite aduse umanității.

● Președintele Braziliei, Joao Figueiredo, a participat la ceremonia inaugurării unei noi aripi a căminului evreiesc de bătrîni din São Paulo, unde s-a întîlnit cordial cu Irène Grünwald, veche militantă pe tărîm obșteș și fostă prietenă a răposatei mame a președintelui.

● La Amsterdam a fost deschisă o expoziție de fotografii prezentînd aspecte din viața ștetl-urilor din Europa răsăriteană. Autorul fotografiilor este dr. Roman Vishniac, profesor de filozofie la Pratt Institute din New York.

PREMIERA TEXTILĂ

Specialiștii Institutului de Cercetări Textile din Capitală au realizat un material nețesut pentru izolarea termică și fonică a navelor de pescuit oceanic, a vagoanelor de cale ferată și a aparatelor de zbor. Noul material este realizat dintr-un amestec de materiale refolosibile din fibră de sticlă și fibră cu flambabilitate redusă, prelucrat prin procedee neconvenționale de cardare-preînterțesare și consolidare mecanică prin tricotare. Produsul valorifică materiale refolosibile din fibre de sticlă fără utilizare pînă în prezent, avînd caracteristici tehnice comparabile cu ale materialelor similare de pe piața externă.

CUPTOR DESTINAT TRATAMENTELOR TERMICE

La Institutul de Cercetări Științifice și Inginerie Tehnologică pentru Sectoare Calde din București s-a realizat un original cuptor destinat tratamentelor termice. Cu ajutorul acestuia se pot trata piese forjate destinate reactorului nuclear, piese cu dimensiuni maxime de 9 x 6 m și masa pînă la 150 de tone. Prevăzută cu 16 arzătoare, cuptorul, de forma unui clopot, asigură o temperatură maximă de 1100 grade C, iar prin amplasarea arzătoarelor și datorită formei sale se realizează, în cadrul ciclului de tratament, o uniformitate ridicată a temperaturii. Întreaga instalație asigură parametri superiori în exploatare, comparabili cu utilaje similare existente pe plan mondial.

CREȘTEREA VITEZEI DE FORAJ

Specialiștii schelei de foraj din Bascov, aparținînd Trusului Petrolului, de la Pitești, au aplicat, în premieră pe plan național, la sondetele din sectoarele Merișani și Vilcele, un procedeu de tratare a fluidelor de foraj cu granați sub formă de pulbere, obținuți prin măcinarea mineralelor, care înlocuiesc astfel barita procurată din import. Utilizarea cu bune rezultate a noului substanțe minerale asigură operații de foraj o continuitate sporită și permite creșterea vitezelor de lucru la săparea sondelor.

„LUNA CĂRȚII LA SATE”

În Ruginoasa, jud. Iași, a avut loc inaugurarea festivă pe țară a celei de-a 24-a ediții a „Lunii cărții la sate”, amplă manifestare educativă și cultural-artistică.

În aceeași zi, în numeroase așezări rurale din țară s-au desfășurat simpoziioane și mese rotunde, expuneri și dezbateri axate pe probleme majore ale satului românesc contemporan, urmate de vernisări de expoziții de carte, recitaluri de poezie, programe artistice.

AMENAJĂRI UNIVERSITARE

La Facultatea de Mecanică a Universității din Galați au fost date în folosință noi spații de învățămînt: două corpuri de clădiri cuprînzînd laboratoare tip hală pentru cercetare și producție, laboratoare de cercetări și didactice, săli de proiectare și de desen etc. În cursul acestui semestru se va termina și cel de-al treilea corp, cu șase amfiteatre, totalizînd 780 de locuri, aflat în execuție.

ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI

JOURNAL OF THE ROMANIAN JEWS

Şef Rabin dr. MOSES ROSEN

Jewish Institutions (III)

TALMUD TORAH

"The plotters of Israel's annihilation took counsel how and in what way they should succeed in their endeavour so that every trace of the Jew vanish from the face of the Earth.

Then Avonimos Hagardi told them and said that as long as they shall hear children's voices saying the ALEF-BEIT when they enter a small town where Jews live, they should know that they will be unable to destroy that people. Only when these voices shall become silent, only then can the 'end solution' of the 'Jewish problem' be realized".

Thousands of years have passed since that "meeting" precursor of that at Wansee, just as from Avonimos to Goebbels and not one of the theoreticians of the genocide succeeded in finalizing lawlessness, because never has the prattle of babes ceased to resound nor the singing of the psalms of the adolescents in Jewish settlements, in their Talmud Torah.

Talmud Torah — the basic Institution of any Jewish community that wishes to be worthy of this name, guarantee of the continuity of the teaching and perpetuation of the Torah thinking. Judaism is based first of all on MASORA — namely the handing down from generation to generation of the identity, of the ethics and outlook on life, inherited from the forefathers.

Just like with all the other Jewish community institutions, Talmud Torah too, stands out by the mixed character, the mixture of the religious element with the national and cultural one. The Jewish child in Diaspora is, from this point of view too, in a situation that differs from the others.

All the others, when they come off age, can decide whether they become religious or not. Nothing so easy if the answer is affirmative. He enters the church of his parent, finds prayer books there, written in the language he knows and with the alphabet he has learned. The priest officiates in his language and thus the young person meets with no difficulty in putting his decision into

practice, that of joining the ranks of his community.

The young Jew who wishes to attend the Talmud Torah courses, finds himself in quite a different situation. In the synagogue he finds religious books, the books of the Torah, written in an alphabet of which he cannot decipher a single letter, in an unknown language. On the other hand, the Talmud Torah is the only place where the young man learns something about the history of the Jews, from their beginnings, of almost four millennia, until our days. The folklore and classical literature, the specific folk songs and traditions are elements that give the young man the minimum of knowledge, meant to make him understand something of the Jewish existence, so that he should not be foreign in the midst of his own community.

"...The Talmud Torah shall be punished with death" — sounded the edict of emperor Hadrian in the year 135 of the modern era. The intention was clear: the eradication of our alphabet, implementing Avonimos' hypothesis, the silencing of the Jewish children's voices that learn the Torah.

Rabbi Akiva was caught teaching his disciples and was imprisoned. From the cell window he went on teaching the pupils on the outside. When he was asked why he was doing this he answered:

"More than the calf wishes to suck the milk, the cow wants to give it".

"...That is why in all Jewish market towns and hamlets, the Talmud Torah has remained along all generations the most significant, the most sacred Institution, even more sacred than the synagogue, the house where the light of Judaism keeps burning, no matter how many storms.

והתלמוד תורה כנגד כולם.

Right is thus the verse that synthesizes what we have tried to outline here: "The Talmud Torah weighs more than all the other commandments of the Torah put together".

distributed to the religious institutions requiring them.

These principles and criteria have in view:

- The Holy Scrolls and books remain the property of a foundation;
- This foundation is led by the Minister of Cults of Israel, by the Chief Rabbi of the Federation of Jewish Communities of Romania and by the chairman of the "Bar-Yilan" university;
- They shall be distributed — under loan — to institutions in keeping with objective criteria established beforehand, which have been taken into consideration for this purpose;
- In a coming meeting — in the next few days — the foundation's rules and principles will be established.

Dr. Iosef Burg, Minister of Cults of Israel, requested His Eminence to convey to State officials his deep gratitude for the correct and ethical solution of this problem in the best of good will. This solution joins THE BOOK with the one who studies, i.e. the parishioner with his prayers.

HIS EMINENCE CHIEF RABBI DR. MOSES ROSEN'S VISIT IN ISRAEL

RECEIVING TO CULTS AND INTERNAL AFFAIRS MINISTER

His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen was received in audience by Dr. Iosef Burg, Minister of Cults and Internal Affairs of the State of Israel, on 26 January, 1984.

A friendly atmosphere prevailed during the meeting.

GUESTS OF EDUCATION AND CULTURE MINISTER

On February 6, 1984, His Eminence and Mrs. Dr. Moses Rosen were the guests of His Excellency and Mrs. Zevulun Hammer, Minister of Education and Culture of Israel.

The reception passed in an atmosphere of warm friendship.

MEETING WITH GENERAL SECRETARY
OF HISTADRUT

His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen was the guest of Histadrut, on 10 February, 1984.

Mr. Ieruhan Meshel, general secretary of the General Confederation of Labour, met the leader of Romanian Jewry with words full of respect and affection. He praised the admirable institutions of the Federation of Jewish Communities of Romania, which are presided over by His Eminence, and expressed his joy that during his forthcoming visit to Romania he will be able to visit also some of these famous institutions of the Jewish community in the country.

His Eminence conveyed to the general secretary of trade unions of Israel, the most fraternal and respectful greetings of the Federation of Jewish Communities of Romania and expressed his satisfaction that the latter will be a guest of our country and have the opportunity of seeing, concomitantly with the great achievements of the Romania people, also something of the life of the Jewish population.

Present on the occasion were leaders of Histadrut, leading personalities originals of Romania.

An atmosphere of warm friendship prevailed during the meeting.

RECEPTION OFFERED BY „HATZOFE“ NEWSPAPER

The editorial board of newspaper "Hatzofo", organ of the National-Religious Party of Israel, arranged a reception in honour of His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, on 7 February, 1984. Speaking on the occasion Mr. Moshe Ishon, director of the newspaper, praised the distinguished personality, the spiritual guide of the Jews of Romania. The speaker briefly outlined the prodigious and beneficial activity of His Eminence, both on an internal plane — Judaism in Romania, and on an external plan — world Judaism.

His Eminence then spoke about "Interpenetration of religious, cultural and social elements in the life of a Jewish community". The reception passed in an atmosphere of warm cordiality.

INTERVIEW ACCORDED TO „BAMAHNE“ REVIEW

The Israeli review "Bamahne" printed in its January 18 issue, under the signature of Amos Roinik, a comprehensive interview given by His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, accompanied by a commentary praising the personality of our spiritual shepherd.

Besides the interview, there are also excerpts from the statements made by Dr. I. Taviv, Head of the Cultural and Education Department of Diaspora, on what he had seen while visiting the Jewish community of Romania.

Suffice it to quote a single sentence: "The Jewish community of Romania is the best organized one in the world, and this is due to Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, who played a decisive role in Aliyah from Romania".

RECEPTION OFFERED BY
WORKERS' COUNCIL OF TEL AVIV

The Workers' Council of Tel Aviv gave a reception in honour of His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, in the evening of 4 February, 1984.

It was attended by a large and select public. Speeches of homage were made by S. Stenkleper, the Council's general secretary, A. Ehrlich, chairman of the religious workers' Council and Leib Kuperstein, distinguished publicist and editor-in-chief of "Our Tel Aviv" review.

The speakers highlighted the tremendous achievements of the leader of Judaism in Romania in the religious, Jewish culture and social assistance domains, the historical role he plays within the Jewish life throughout the world and his important contribution to the cause of peace and understanding among peoples.

His Eminence then spoke about "Jewish life in a socialist state". The reception passed in an atmosphere of warm friendship and respect for our spiritual leader.



HOLY SCROLLS THAT GO ALIYAH. HOLY BOOKS THAT ARE USED AGAIN

As we have informed our readers, following the application made by His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, the high leadership of the Romanian state was good enough to approve the sending of 315 Holy Scrolls (SIFREI TORA) to Israel by the Federation of Jewish Communities, which due to the diminishing number of parishioners to our synagogues, were no longer of any use here.

These 315 Holy Scrolls are now being used, alongside of the 3,500 which — also thanks to the steps undertaken by His Eminence, were sent in 1966 and 1967 — in the synagogues in Israel.

Likewise, scores of thousands of religious study books were left, also without any use now.

The selfsame humanism and good will made the Romanian government approve the sending of these books to Israel, so that they can be of use there.

All the Holy Scrolls and books sent so far are now at the "Bar-Yilan" religious university of Ramat Gan.

On 2 February 1984, a meeting took place in Tel Aviv between His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, Dr. Iosef Burg, Minister of Cults and prof. Dr. Emanuel Rackman, chairman of the "Bar-Yilan" university.

The principles and criteria were discussed according to which both the Holy Scrolls and the religious books will be

דער באזוך פונעם הרב הראשי ד"ר דוד משה ראזען אין ישראל

קבלת-פנים אין דער רעדאקציע פון דער צייטונג „הצופה“

עס 17טן פעברואר ד.ה. האט די רעדאקציע דער צייטונג „הצופה“, דער ארגאן פון דער רעליגיעזער פארטיי אין ישראל, אנווייזט א קבלת-פנים לכבוד הרב הראשי דוד משה ראזען שליט"א. ס'האט געגעמען דאס שבת'ס טעג, דער דירעקטאר פון דער צייטונג און מנהיג און אפאזיש דעם נייטיקייט פון דער צייטונג פונעם רומענישן יודנטום. דער נאמען פארענעמעט א קורצן איבערזיכט

איבער דער פרוכטבארער טעטיקייט פונעם הרב הראשי לכבוד דעם רומענישן און דעם אפונעל-פלעגן יודנטום. דער רב הראשי האט גערעדט דערנאך איבער „דער פארבינדונג צווישן די רעליגיעזע, קולטור-רעלע און סאציאלע עלעמענטן אינעם לעבן פון א יודישער קהילה“. דער ערשטער פארשער-מען אין א ווארעמער הארציקער אטמאספערע.

דער אינטערוויו פארן זשורנאל „במחנה“

די זשורנאל „במחנה“ וואס דערשיינט אין ירושלים פארענעמעט דעם 18טן יאנואר אונטער דער התימה פון עמוס קאלניק דעם טרוינן פונעם הרב הראשי, מיט א רעליגיעז-קאמענטאר איבער דער פערזענלעכקייט פון דער נייטיקייט מנהיג.

די תוצאות, איבער דעם וואס ער האט געזען מיט דער געלענענהייט פון זיין באזוך אין די יודישע קהילות פון רומעניע. מיר וועלן ציטירן נאר אין פראגע: „די יודישע קהילה און רומעניע אין די בעסטע ארגאניזירטע קהילה פון דער וועלט און דאס איז א דאנק דעם הרב הראשי ד"ר דוד משה ראזען, וועל-כער האט אויך געהאט א דעצידורנדן ראף אינעם דערמעלעכן די עלות פון רומעניע.“

ידיעות פון אונזערע קהילות

ירטראגן

אין בראשון ה'תש"א. חיים רימער געהאלטן דעם פארטראג: „ישעיהו — די היינטיקייט פון א נביא.“

אין באקור, האט דער רעזינסאר זאָלמאָר טער-נער גערעדט איבער „דער שאַפונג פונעם זשעני פון קונסט: מאַרק שאַנאַל.“

אין סימיושאַרא, האט דער מוויקאלאג פאפיער פארזאָלמאָר גערעדט איבער „יודן-אָפערעטע קאמ-פאזיטארן“

פראַג. מ. וויירמאָר, איבער „סאָמענטן פון 3 און האַלב טויזנט יאָר יודישע געשיכטע.“
פראַג. חיים רימער, הויפט — דעראַקטאָר פון אונזער „צייטשריפט“ האט גערעדט איבער „דער היינטיקייט פון ישעיהו הנביא.“
די פארזאָלמאָר וואס זענען געהאלטן געוואָרן אין מינישאַרא, זענען אַרגאָניזירט געוואָרן דורך דעם הויפט — ראַבינער ד"ר ערענטס נוימאַן.

בת-מצווה

קאָרדנאַ קאטאָליק קערענטש, די פאָכטער פון-נעם סעקרטאר פון דער יודישער קהילה אין דעזש, איז געוואָרן בת-מצווה. מיט דער געלענענהייט איז אין דער הויכער שיל-פאָר-געקומען א פייערלעכקייט, וואס האט אָנעמעמערט די ערשטע בת-מצווה אין דער קהילה. דער עולם האט ווארעט באגרייט די בת-מצווה-פארבארי-מעט צו דער פייערלעכקייט האט זי דער נכאי פון דער שיל, דוד נאָרדשטיין.

א ש ט ע ר ן

אין א שיינער זומער נאכט, הימל מיט שמערן א פראכט) ערשט די גרויע קארפאטן, א שטערן א גרויסער געפאלן, אין מיטן דעם מונגעלן וואלד. געשטימט לבין געבליבן פארטראכט, געטרעטט זיך אין יאָרן אין ווייטע, זענען געבט אין מיין שמעטל, הימל לבנה און שמערן, אויב לאַבאָ מער נישט געזען, דאָס קאו אין איר שווערן. און ס'זענען וואָס דרימטל, און ס'זענען וואָס צערטלט זיך פארעמלט בתולות צו דער חופה שוין וויפּע ...

געפילט ווי מיין מאמע, געט מיר מיין שמערן; זענען איר מילדן בליק, קיט ווענען, זעסט, קוק! אפגעשלאָן א שטערן, געפאלן ווייט, צווישן לאַגעס, מיט זאנגען, און א נשמה פון דער וועלט, איז געגאנגען ...

אין א שיינער זומער נאכט, הימל מיט שמערן א פראכט) ערשט די גרויע קארפאטן, א שטערן א גרויסער געפאלן, אין מיטן דעם מונגעלן וואלד. געשטימט לבין געבליבן פארטראכט, געטרעטט זיך אין יאָרן אין ווייטע, זענען געבט אין מיין שמעטל, הימל לבנה און שמערן, אויב לאַבאָ מער נישט געזען, דאָס קאו אין איר שווערן. און ס'זענען וואָס דרימטל, און ס'זענען וואָס צערטלט זיך פארעמלט בתולות צו דער חופה שוין וויפּע ...

געפילט ווי מיין מאמע, געט מיר מיין שמערן; זענען איר מילדן בליק, קיט ווענען, זעסט, קוק! אפגעשלאָן א שטערן, געפאלן ווייט, צווישן לאַגעס, מיט זאנגען, און א נשמה פון דער וועלט, איז געגאנגען ...

תורה געדאנקען פונעם ליובאוויטשער רביס רייד

דער מעזרת דוד מייטשט אויס „אין אלע דינע געניגע זאכעס וויסען גיט דאָס היינט ניבען דעם געזאגט צו אלע דינע מעשים און פון דעם זאָל ארויסקומען אַנצוין אויף. מייטשט זיין דעם אוי-בערשטענס מעזרת.“
לויט דעם וועט מען אויך פארשטיין וואָס מיר געפונען אז אין די טעג וועלכע מען מעג מען פלעגן, לייגט מען וועניגער אין די תורה (מגילה כ"ב) אויך זיינען פטור פון אויפשטעלן זיך פאר די מעגשען וואָס איז אַמטוה, און דער מענטש מיינט דער אַרבייט. נאָך מערער אויף דעם פסק, „ששת ימים תע-בוד“ (שמות כ"ט) זאָגט די מלכות אז דאָס איז אַמטוה.

אין פרשת ויקהל ביים אָנהויב (שמות ל"א-א) שטייט „אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם“, „דאָס זיינען די ווערטער (זאָגען) וואָס דער אוי-בערשטער האָט גיהייטן טיאָן“. כאָלד דערנאָך שטייט וועגן שמירת שבת, זעקס טיג זאָל נעטו-אין ווערן מלאכה, אין דער זיבעטער טאָג איז הייליג. שבת צו נאָט, דערנאָך זיבעטער טאָג איז דעם משכן אלע זינענעלעייטן.
די נמרא און שבת צו-ב, לערנט אַרויס פון דעם פסק די ניי און דרייסיק מלאכות וועלכע זיינען אבות פון אלע מלאכות וואָס מלאכה נישט טיאָן אויס שבת.

אויך זאָגט די נמרא (שבת צו-ב) אז די מלאכות וועלכע זיינען געווען חשוב אין משכן הייסן אבות, פון דעם וואָס די "מ" מלאכות לערנט מען אָפּ פון די מלאכות פון משכן איז פארשטאנדליך אז די "מ" מלאכות פון די וועלט זיינען פארבינדען מיט די מלאכות פון משכן.
עס איז דאָך באוויסט אז יעדער לימוד פון דער תורה איז נישט צופעליק ח"ו, נאָר דער „מלמד" מיט דעם „למד" זיינען כפינות „אין עיני, אזוי אויך דאָ ביי די מלאכות.
די פארבינדונג פון די "מ" מלאכות מיט דעם משכן איז אַזווייאַנדיקע! א) דער שודש פון די 39 מלאכות איז מלאכות המשכן, אז אלע מלאכות קומען בהשתלשלות פון מלאכות המ-שכן; ב) דער ציל און תכלית פון אלע מלאכות אויך פון מלאכות הרוש, איז צו מאַכען דורך זיי אַמטוה פאר דעם אויבערשטיין, אזוי ווי עס שטייט (משלי ג') „בכל דרכיך דעהו“. און ווי

אויך זאָגט די נמרא (שבת צו-ב) אז די מלאכות וועלכע זיינען געווען חשוב אין משכן הייסן אבות, פון דעם וואָס די "מ" מלאכות לערנט מען אָפּ פון די מלאכות פון משכן איז פארשטאנדליך אז די "מ" מלאכות פון די וועלט זיינען פארבינדען מיט די מלאכות פון משכן.
עס איז דאָך באוויסט אז יעדער לימוד פון דער תורה איז נישט צופעליק ח"ו, נאָר דער „מלמד" מיט דעם „למד" זיינען כפינות „אין עיני, אזוי אויך דאָ ביי די מלאכות.
די פארבינדונג פון די "מ" מלאכות מיט דעם משכן איז אַזווייאַנדיקע! א) דער שודש פון די 39 מלאכות איז מלאכות המשכן, אז אלע מלאכות קומען בהשתלשלות פון מלאכות המ-שכן; ב) דער ציל און תכלית פון אלע מלאכות אויך פון מלאכות הרוש, איז צו מאַכען דורך זיי אַמטוה פאר דעם אויבערשטיין, אזוי ווי עס שטייט (משלי ג') „בכל דרכיך דעהו“. און ווי

פטרות

ס'איז פלוצים נפטר געוואָרן אַלפרעד ווייסלעך-באום, מיטגליד פונעם אויספיר קאָמיטעט פונעם אייראָפּעיִשן ראַט פון די יודישע קהילות. ער איז געבארעט געוואָרן צו כבוד אין ישראל, דעם 14טן פעברואר ד.ה.

טעלעגראמע

צו דער פּעדעראַציע פון די יודישע קהילות אין בונדעס-רעפובליק דייטשלאַנד
די פּעדעראַציע פון די יודישע קהילות אין ר-ו

מעניע און איר פּעדעראַציע, נעמען אַנטויל אין אַינער מיטן צער און צוזאַמענהאַנג מיט דער פּטירה פון אַלפרעד ווייסלעכבאום ז"ל.
אַלפרעד ווייסלעכבאום איז געווען א פּרומער און מאַלאַנגפולער מנהיג, וואָס איז אומגער-לעך געשטאַנען אין דינסט פון זיין קהילה, פון זיין פּאַלץ אין ישראל.
מיר שיקן איר אונזערע ברידערלעכע מיט-געפילן און מיר זענען מתפלל פאר דער רוח פון זיין נאָכעלער נשמה. המנום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

מיר פוילישע יידן

פון יוליאן טוויים

מיר — דאָס ווייטיק-געשריי! אזוי אויסגעצויגן איז דאָס געשריי, אז די ווייסטע יאָרהונדערטער וועלן עס דעהערן. מיר, דער געקלאָג, מיר דער געוואוי מיר, דער כאָר, וואָס זיינט דעם כבוד-דיקן „אַל מלאַ רחמים“, וואָס זיין אָפּטלאַנג וועט איבערהיין פון יאָרהונדערט צו יאָרהונדערט. צווישן די חורבות פון אונדזערע פון דער לופט כאָט-בארדירטע הייזער; מיר — די זעלנער פון פרוי-היים און ערע ...
מיר, פאר וועלכע עס איז אַ פּעססונג געווען-יעדע שוועל? פון יעדן הויז, וואָס איז זיך צוזאַמענגעפאלן איבער אונדז.
מיר, פוילישע יידן ... מיר די לענגע, וואָס טריפט מיט סערען און בלוט! ווער ווייסט, צו מען וועט זי נישט דארפן שרייבן אין ביבלישע פּוסקים: „אז זי זאָל מיט אַיזן און בליי ווערן אויסגעטריעט צום אייביק אַנדענעם“ (איוב 19, 24). מיר די אַפּאָקאַליפּטישע תּוּמָה פון דער געשיכטע.
אזא מובל פון מאַרטירערשן בלוט איז נאָך נישט געווען זינט די וועלט איז א וועלט און דאָס בלוט פון די יידן (נישט מיינ יודיש בלוט) פּלומט מיט די ברייטסטע און טיפּסטע שטראַמען. זיינע שוואַרץ געוואָרענע פּלומן גיפן זיך צוגייר און א שטורמישן שווימוקן טיך — און און אַט דעם יידן נעם איר אָן די טבילה איבער די טבילות: די בלוטיקע הייסע מאַרטירערשע ברודערשאפט מיט די יידן.
געט מיר אַריין ברידער און דעם ערנהאַפּטן שתופת פון דעם אוימשלדריק-פּאַנגעמעסן בלוט. צו אַט דער קהילה, צו אַט דעם טעמפל וויל איר פון היינט אָן זעהערן.

לעף שאדאן

דער באזוך פונעם הרב הראשי ד"ר דוד משה ראזען אין ישראל

אויפנאמע ביים קולטוס און אינערן-מיניסטער

דאָנערשטיק דעם 26סטן יאנואר ד.י. איז דער רב הראשי ד"ר דוד משה ראזען שליט"א, אויפגענומען געוואָרן אין אוידיעניץ פונעם ה' ר"ר

אויפנאמע ביים מיניסטער פאר חינוך און קולטור

מאָנטיק דעם 27סטן פעברואר ד.י. זענען דער רב הראשי שליט"א און די רבנית געווען די געסט פון זיין עקסצעלענץ ה' ובלוין האמער, מיניסטער

צוזאמענטרעף מיטן גענעראל-סעקרעטאר פון דער „הסתדרות“



הארציעע באגעגעניש צווישן אונזער רב הראשי שליט"א און דעם גענעראל-סעקרעטאר פון דער הסתדרות ה, ירוחם משל

פרייטיק דעם 10טן פעברואר ד.י. איז דער רב הראשי ד"ר דוד משה ראזען שליט"א, געווען דער גאסט פון דער „הסתדרות“ (די פעדעראציע פון די סינדיקאטן פון דער ארכיבישעראפט פון ישראָל). דער גענעראל-סעקרעטאר פון דער „הסתדרות“ ה' ירוחם משל האָט מקבל - פנים געווען דעם געזעצטן מיטן פונעם רומענישן יידנטום מיט ווער- מער פולע מיט כבוד און ליבשאפט. ער האָט אויס- געדרוקט לויב ווערטער פאר די ווונדערבארע אנ- שטאלטן פון אונזערע פעדעראציע וואָס איז אנגעפירט פונעם הרב הראשי און האָט אויסגע- דרוקט זיין פרייד וואָס מיט דער געלעגענהייט פון זיין געשטעלטער וויזיט אין רומעניע, וועט ער אויך האָבן די געלעגענהייט צו באווכן אייניקע פון די באוועגטע אנטשטאלטן פון דער יודישער קהילה אין רומעניע.

קבלת-פנים אין ארבייטער-ראט פון תל-אביב

מוצאי שבת, דעם 4טן פעברואר ד.י. איז אין תל - אביב פאָרניקטע א מבלת - פנים לכבוד דער רב הראשי ד"ר דוד משה ראזען שליט"א, וואָס איז אָרגאניזירט געוואָרן פונעם ארכיביטער, ראט פון דער שטאָט. ס'זענען בייגעווען אָנגעזעענע פעדעראלע קאָמיטן. ס'האָבן געגעלען דאָס וואָרט און באגרייט דעם רב הראשי: ס. סטעמקעלעכער, גענעראל-סעקרעטאר פונעם ראט א. הערליך, פּרעזידענט פונעם ראט פון די רעליגיעזע ארכיביטער און פ. קופערש - מיין, באוויכטער פובליציסט און הויפט - רעדאקט- טאָר פונעם זשורנאל „אונזער תל - אביב“.

הרב הראשי דר. דוד משה ראזען

יידישע אנטשטאלטן (III)

תלמוד תורה

דער שפראך וואָס ער קען און דער יונגטלעכער טרעט אריין אָן שום שוועריקייטן אין די רייען פון זיין געמיינדע. דער יודישער יונגטלעכער אָבער, וואָס האָט נישט געלערנט אין א תלמוד תורה געפונט זיך אין א נאנץ אנדערער לאַגע. אין זיך טרעפט ער סידורים, ספרי תורה, זיי זענען אָבער געשריבן מיט אותיות וועלכע ער פארשטייט זיי איבער- הויפט נישט, אין א פרעמדער שפראך פאר אים. צווייטנס, איז די תלמוד תורה דאָס איינציקע אָרט ווו דער יונגטלעכער קען דערפארן עפעס פון דער יודישער געשיכטע, פון אירע אָנפאנגען פון כמעט מיט פיר טויזנט יאר צוריק, ביז אין אונזערע טעג. דער פאָלקס־און די קלאסישע ליטעראַטור, זיי פאָלקס לידער און די ספעציעלע טראַדיציעס זע- נען עלעמענטן וואָס איז א מינימום קענענע- נישן, כרי ער זאל עפעס וואָס פארשטיין פונעם יודישן לעבן, נישט צו זיין קיין פרעמדער אין זיין אייגענער קהילה.

... מיט מוט זאָל באשפראַכט ווערן דאָס לער- נען די תורה, דאָס איז געווען דער עדיקט פונעם אימפעראַטאר האַרדיאן אין יאר 135. דער גע- דאנק איז געווען א קאָרעקט: אומברענגען אונ- זער אלה-בית, פארוויקלעכן די איפאָטעזע פון אבוגימוס, שטום מאכן דאָס קול פון די יודישע קינדער וואָס לערנען תורה.

רבי עקיבא'ן האָט מען געכאפט אז ער לערנט תורה מיט זיינע תלמידים, האָט מען אים איינגע- זעצט אין תפיסה. פון דעם פענצטער פון זיין תפיסה - קאמער האָט ער פאָרנעמען לערנען מיט זיינע תלמידים פון דרויסן. אויף דער פראגע פאר- וואָס ער מוט דאָס, האָט ער געענטפערט: „מער וויפל דאָס עקלכל וויל זיין די מילך, וויל די טו די מילך אים שניטען“.

... אָט פארוואָס איז אין אלע יודישע שטעטלעך און דערפער, לענאויס די דורות, די תלמוד תורה געבליבן דער וויכטיקסטער און הייליקסטער אנטשטאלט, הייליקער אפילו פון דער שיה. דאָס אָרט אין וועלכן דאָס ליכט פונעם יודישקייט זעצט פאָר צו ברענגען, טראָץ אלע שטורעם ווינטן וואָס האָבן געברווט עס פארלעשן. וויפל אמת טעלעט מיט זיך פאָר דער פסוק: „ותלמוד תורה כנגד כולם“.

ס'האָבן זיך פארוואַלט און געראַטן צווישן זיך די וואָס האָבן גענויט דעם אומקום פונעם פאָלק ישראל, ווי אזוי צו טאָן כדי ס'זאָלן געלונג- נען זייערע באַמיינגען אז דער לעצטער שפור פון א יידן זאָל פארשווינדן פון דער וועלט. דעמלט האָט אבוגימוס גהרדי צו זיי געזאָגט, אז אזוי לאַנג ווי זיי וועלן אריינגיין אין א שטעטל אין וועלכן ס'לעבן יידן און זיי וועלן הערן דאָס קול פון תינוקות של בית-רבך וואָס לערנען דעם „אלה-בית“, זאָלן זיי וויסן אז זיי וועלן נישט אומשטאנד זיין אומצוברענגען דאָס פאָלק. נאָר דעמלט ווען דאָס קול וועט מער נישט געהערט ווערן, דעמלט וועט די „עבד - ליוונג“ פון דער יודן פראנץ, קאָנען פארוויקלעכט ווערן. פון דער אויבערדערמאָנטער, זיצונג, ביז צו דער פון וואַנזע, זענען אדורך טויזנטער יאָרן און פון אבוגימוס'ן ביז צו געבעלען איז קיינעם פון די סעקרעטיקער פונעם גענאָציר נישט גע- לונגען צו פינאליזירן זייערע - פארברעכנס, ווייל ס'האָט קיינמאָל נישט אויפגעהערט דאָס שעפטישען פון די קינדערלעך דעם „אלה-בית“ און דער ניי- גון פון דעם לימוד פון דער יודישער יונגט אין די תלמוד תורה.

תלמוד תורה - איז דער יסודות'דיקער אנ- שטאלט פון יעדער יודישער קהילה, די נארא- טע פון אונזער המשך, פונעם פאראייביקן דעם געדאנק פון דער תורה. דאָס יודישקייט באזירט זיך מורם-כל אויף מסורה - דאָס הייסט אויפן איבערנעבן פון איין דור צום צווייטן, די אידע- מיטעט, די עטיק פונעם לעבנס - באגריף וואָס מיר האָבן גענויטער אונזערע פאָרנייער. אזוי ווי אין אנדערע יודישע קהילה אנטשטאלטן, מערסט זיך אויך ביי דער תלמוד תורה דער-צוויי- דויטיקער כאַראַקטער, דער אויסמיש פונעם רעלי- גיעזן עלעמענט, מיטן נאציאָנאַל און קולטורעלן. דאָס יודישע קינד אין די תפוצות געפונט זיך אויך פון דעם שטאנדערע און א באַזונדערע זיך לאַגע ווי אין אנדערע.

אלע אנדערע, ווען זיי ווערן פוליאַריק, קאָנען אנטשיידן אויב זיי ווילן אָדער נישט זיין גלוי- בקע. אויב יאָ, אז נאנץ איינאָך. ער ניט אריין אין דער קירך פון זיין פאָטער, טרעפט ביים דער געשריבענע אין דער שפראך וואָס ער קען, דער נייטלעכער ריכטעט אָפּ די גאָטעס-דינסטן אין

ספרי תורה וואָס זענען עולה צווען ספרים אין וועלכע מע לערנט ווידער

לויט ס'איז באוועסט, האָט זיך דער רב הראשי ד"ר דוד משה ראזען שליט"א משתלה געווען, און אַנפירערשאפט פון דער רומענישער מלוכה האָט באווליקט אז די פעדעראציע פון די יודישע קהילות אין רומעניע זאָל ארויסשיקן ישראל, 315 ספרי-תורה, וואָס ווערן נישט באנוצט איבער דער פארקלענערונג פון דער צאָל מתפללים אין אונדזערע שילן. צו די 315 ספרי-תורה דאָרף מען אויך צורע- בענען די 3500 וואָס אויך א דאנק דער איינציג- מיו פונעם הרב הראשי זענען איבערגעשיקט גע- וואָרן אין ישראל אין די יאָרן 1967-1966. גלייב- צייטיק זענען געבליבן אין די שילן צענדליקער מיוזנטער ספרים וואָס זענען נישט באנוצט גע- וואָרן.

מיט דעם זעלבן געפיל פון פארשמענדיקייט בא- מענטשלעכקייט האָט די רומענישע געגרינגט און וויליקט דאָס באַמייטיקן אויך די ספרים קיין יוש- ראָל, ווו זיי וועלן ברענגען א נוי. אלע ספרי-תורה און ספרים וואָס זענען ביז איצט איבערגעשיקט געוואָרן, זענען דעפאָזיטירט געוואָרן אין דעם גרויסן רעליגיעזן אוניווערסי- טעט „בר-אילן“, פון רמת-גן. דאָנערשטיק דעם 2טן פעברואר ד.י. איז אין תל-אביב פאָרניקטע און צוזאמענטרעף צווישן הרב הראשי ד"ר דוד משה ראזען שליט"א, ד"ר יוסף בורג, קולטוס - מיניסטער און פראַם. ד"ר עטנאל ראקמאן, פרעזידענט פונעם „בר - אילן“ אונג- ווערטעטעט.



ביקורו של מרן הרב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א בארץ ישראל פגישות ידידותיות

ספרי תורה שעולים ארצה, ספרים ששוב לומדים בהם

עם שר החינוך והתרבות, מר זבולון המר

שר התורה והפנים, ד"ר יוסף בורג

ביום שישי 10 בפברואר ש.ז. מרן הרב הראשי דוד משה רוזן שליט"א נחלק לראיון עם יוסף בורג, שר התורה והפנים של מדינת ישראל, וזבולון המר ולעיתים קבלת הפנים עברה באווירה ידידותית חמה.

ביום שישי 26 ביאנואר, מרן הרב הראשי דוד משה רוזן שליט"א נחלק לראיון עם יוסף בורג, שר התורה והפנים של מדינת ישראל, וזבולון המר ולעיתים קבלת הפנים עברה באווירה ידידותית, לכבית.

היה בין מרן הרב הראשי ומר ירוחם מישל, מנכ"ל ההסתדרות הכללית של העובדים בישראל

ביום שישי 10 בפברואר ש.ז. מרן הרב הראשי דוד משה רוזן שליט"א היה אורח ההסתדרות הכללית, מר ירוחם מישל, קיבל את מנהיגי יהדות רומניה בדברי הערצה ואהבה. הלל את המוסדות הנפלאים של ועד קהילות רומניה, תחת נשיאותו של מרן הרב הראשי יוסף בורג, שר התורה והפנים של מדינת ישראל, וזבולון המר ולעיתים קבלת הפנים עברה באווירה ידידותית חמה.

ביום שישי 10 בפברואר ש.ז. מרן הרב הראשי דוד משה רוזן שליט"א היה אורח ההסתדרות הכללית, מר ירוחם מישל, קיבל את מנהיגי יהדות רומניה בדברי הערצה ואהבה. הלל את המוסדות הנפלאים של ועד קהילות רומניה, תחת נשיאותו של מרן הרב הראשי יוסף בורג, שר התורה והפנים של מדינת ישראל, וזבולון המר ולעיתים קבלת הפנים עברה באווירה ידידותית חמה.

כפי שהודענו כבר למראינו, בשתדלנותו של מרן הרב הראשי דוד משה רוזן שליט"א, ההנהגה העליונה של מדינת רומניה הואילה לאשר שליחת 315 ספרי תורה, אשר היו מיותרים אצלנו בגלל יודת מספר הכרוי מהילותינו. 315 ספרי התורה מתווספים, אם כן, ל-3500, שנגשחו בשנות 1966-1967. יחד עם אלה נשארו בכתי הכנסת אפני ספרים דתיים, שגם הם לא היו להם יותר קוראים שישישמו בהם ללמודים. אותו רגש אנושי ורצון טוב עשו שהממשלה הרומנית אשר נם שליחת הספרים האלה לייש-ראל, בכרו שישימשו שם ללימודים. כל ספרי התורה וספרי הספרים שנגשחו עד עתה, הוחסנו באוניברסיטה הגדולה, "בר איגן" מברוקלין. ביום המשי 2 בפברואר ש.ז. התקיימה בתל-אביב התערוכה בין מרן הרב הראשי דוד משה רוזן שליט"א, דר. יוסף בורג, שר התורה והפנים של מדינת ישראל, וד"ר אונברסיטת בר-אילן.

דברי תורה

מאת הרב יצחק מאיר מרילוס - בקרשט

שיצא מפי הנבוכה שלא נחצב על הלוחות שנאמר "קול ה' חוצב להבות אש" כל העם רואים קולי קולות ולפידים לפידים (מכלתא יהוה פרישה ט) ואיך ירדו פלאים באופן מה פתאומי ובהדרגות מוסריות ונראה לי מהלכת ליישב על פי מה שכתוב בתורה (שמות ל"א) "למה ה' יהיה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים" והשאלה נשאלת וכי היה לו למשה רבינו להודיע להישם להתברך מהיכן הוציא את בני ישראל אולם מענתו שלו היתה על פי מה שזכרנו במדרש רבה פרישה בשלח (כ"א-ו) בשעה שיצאו ישראל למצרים עמד סמאל המלאך למטרנו אותן אמר לפני הקדוש ברוך הוא רכוננו של עולם עד עכשיו היו אלו עובדים עבודת כוכבים ואתה חוצב להם את הים הרי שהורגנו שנות דור ודור לעבוד עבודה זרה והנה אצל כל אדם והוא הרוי אצל מבוז שלם יש להלך כמובן עד שמגיע למעשים טובים או הליכה להיפך אין בן אדם נהפך בין לילה לא לבעל מעשים טובים ולבעל מדות נעלות וכן לא לישע פעולות נפשויות כגון אלה לחיוב אף לשלילה זמקמות לתהליך ממושך לכך לא היתה השקפתם קבועה סרו מרמן הדרך ונתקבלה תשובתם וכפרו בזבח שנרכו בנרבת. לבס למשכן המלכת

לפרשת כי תשא
בפרשה זו הננו קוראים על המאורע המרמני ביותר ששרה לעם ישראל לא הרבה זמן אחריו קבלת התורה והוא מעשה העגל מתקבל הרושם כאלו מתוך בושה על מעשה מביש זה מוסתרת הפרשה הואת של עשיית העגל שלפי המדרש רבה (פרשת פקודי נ"א) יבוא זה שבמסכת ויכפר על זה העגל היה לפני צווי על עשיית המשכן בין פרשיות המדברות על צווי המשכן ועשייתו תרומה מצוה מצד אחד ויקחל פקודי מצד שני לפרשת כי תשא באמצע ואפילו בפרשת כי תשא מוסתרת העניין של עשיית העגל בתוך הפרשה השנייה מתוך כונה לכסות על העון הגדול שנעשה על ידו בני ישראל ובאן הננו עומדים לפני שאלה קשה החר-דרת לעומק הנפש מה התרחש אצל עם ישראל שזכרנו קצר כזה יודי ידיתה מוסרית שאין כדוג-מתה? עם זה שמע באזניו את "אנכי ד' אלוקיך" מדרב מתוך האש כמעמד הר סיני ראה כמו ענינו את הנסים והנפלאות שנעשו הן במצרים והן על הים, וכל העם רואים את הקולות" רואין הנראה וישמעוין הנשמע דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר רואין וישמעוין הנראה והשמע ואין דבר



היני ההסתדרות ובראש המזכיר מר ירוחם מישל נפגשים עם מורנו ורבונו הרב ד"ר דוד משה רוזן שליט"א Fruntaşii Histadrutului întimpină pe Eminenţa Sa Şef Rabin dr. Moses Rose

הרצאות

פוקשאן

טימישוארא

16 ביאנואר ש.ז. המורה מרק קלריאן, הרצה בבית הכנסת המקומי על הנושא: דפים מתולדות העברית, שנתמכלה בהערכה רבה על ידי הנכבדים, והדבר הזה הודגש על ידי דברי תורה שהביע יו"ד הקהילה, סולי שווארץ.

העתונאי אנטון צ'לרו דיבר על הנושא "רבי עקיבא - היסטוריא ואגדה". האמן ג' ליאהו קרא כמה אנדות על רבי עקיבא. ההרצעה נתמכלה בתשואות רבות.

הגיגה מסורתית בבאקוי

המוסיקולוג פפיר לדיסלאו דיבר על כמה מל-הינים יהודים מתחום האופרטה, כגון אוסקר שטרם, פאול אברתם, אמריק קלמן וכו'. ההרצעה לוותה במשלום על סרטי רשמי-קול.

במסגרת חגיגת התקיימה חלוקת תעודות לש-לוישה תלמידים של התלמוד-תורה שהגיעו לגיל בר-מצוה: שלמה ינדי, ינקו קרול ורוברט פנצ'ל.

המורה קרול וויידמן הרצה על "מאורעות בהיס-טוריה בת למעלה מ-35 מאות של היהודים". הנוכ-חים הקשיבו, בעניין רב.

במסגרת חגיגת התקיימה חלוקת תעודות לש-לוישה תלמידים של התלמוד-תורה שהגיעו לגיל בר-מצוה: שלמה ינדי, ינקו קרול ורוברט פנצ'ל.

המורה קרול וויידמן הרצה על "מאורעות בהיס-טוריה בת למעלה מ-35 מאות של היהודים". הנוכ-חים הקשיבו, בעניין רב.

במסגרת חגיגת התקיימה חלוקת תעודות לש-לוישה תלמידים של התלמוד-תורה שהגיעו לגיל בר-מצוה: שלמה ינדי, ינקו קרול ורוברט פנצ'ל.

המורה קרול וויידמן הרצה על "מאורעות בהיס-טוריה בת למעלה מ-35 מאות של היהודים". הנוכ-חים הקשיבו, בעניין רב.

במסגרת חגיגת התקיימה חלוקת תעודות לש-לוישה תלמידים של התלמוד-תורה שהגיעו לגיל בר-מצוה: שלמה ינדי, ינקו קרול ורוברט פנצ'ל.

המורה קרול וויידמן הרצה על "מאורעות בהיס-טוריה בת למעלה מ-35 מאות של היהודים". הנוכ-חים הקשיבו, בעניין רב.

"כמנהג" - ראיון עם מרן הרב הראשי

קבלת פנים במערכת, "הצופה"

החברת הישראלית "כמנהג", פרסמה 8 ביאנואר ש.ז. בחתימתו של עמוס רולניק, ראיון מקיף עם מרן הרב הראשי דוד משה רוזן, בליווי פרוש מקלם על אישיותו של מנהיגנו הרוחני, של דוד משה רוזן שליט"א, ראש מחלקת התרבות והחינוך למען התפוצות, על מה שראה בהתרבות והחינוך כהי-לה היהודית מהרפובליקה הסוציאליסטית רומ-ניא. בין אחרים הוא מצהיר שהקהילה היהודית רומ-ניא היא הכי טוב מאורגנת בעולם וזה הודות לרב הראשי דוד משה רוזן, שלו תפקיד מכריע בעליה מרומניא.

בטאונה של מפה"ל ב-בי-ב, בראשית ש.ז. קבלת פנים בכבוד מרן הרב הראשי דוד משה רוזן שליט"א. שאת דבריו מר משה אישון, עורך העתון, שהלל על אישיותו הדגולה של מנהיגנו הרוחני של יהודי אש"נא. הנואם ניתח בקיצור את המפעל העצום שמתוכך של מרן הרב הראשי, הן במישור הפנימי, לעין יהודי רומניא והן במישור החוץ, למען יהדות העולם. מרן הרב הראשי נאם אחר כך על "יסודות דתיים, לוחמים וסוציאליים בחיי קהילה יהודית". קבלת פנים התקיימה באווירה לכבית חמה.

קבלת פנים במערכת, "הצופה"

ביום שבת 4 בפברואר ש.ז. התקיימה בתל-אביב קבלת פנים בכבוד מרן הרב הראשי דוד משה רוזן שליט"א, שנערכה על ידי מועצת פעלי תל-אביב. השתתף בה רב ומעולה. נישאו נאומי הערכה: ש"שטמקלפר, מנכ"ל מועצת, א. ארליה, יו"ר מועצת הפועלים הדתיים וליבי קופרשימן, עתונאי נשכר ועורך הראשי של כתב העת, תל-אביב שלנו".